

**Ukrajina klame celý svet -
žiadne hranice nemá**

**Tajomstvá Hitlera prezradil stratený
denník Alfreda Rosenberga**

Strategické chyby Tretej ríše

Naša anketa

Blíži sa 8. máj Deň víťazstva nad fašizmom

**Môžeme aj dnes úprimne hovoriť o „VÍŤAZSTVE“
nad fašizmom?**

Milan Urban, predseda OblV SZPB Trebišov: Fašizmus ako ideológia mal, má a žiaľ Bohu aj bude mať svojich stúpenčov stále. Ich idolom bola vždy nadradenosť vlastnej rasy, brutalita, krutosť a nenávisť voči iným rasám.

Dnešní pohrobkovia sa snažia napodobňovať svoje kruté vojnové vzory. No napriek tomu by som im neprial prežiť ani jeden deň útrap, ponižovania a hladovania, aké oni svojim väzňom pripravovali. Mali by však prežiť v súčasných už muzeálnych koncentrákoch aspoň týždeň, obklopení len hrôzostrašnými príbehmi tých čias. Kto vie, možno by aj oni konečne zmenili svoj názor na fašizmus či nacizmus.

Jozef Pupala, predseda ZO SZPB v Čiernom Potoku: Dnešných fašistov vynáša k moci nadnárodný finančný kapitál. A čo potrebuje ten? Predsa prerozdelenie trhov a oživenie kapitálu v umrtnom tovare. No a najrýchlejší liek na to sa nazýva vojna! „Ak by moji synovia nechceli vojny, nebolo by žiadnych,“ povedala krátko pred svojou smrťou ešte v roku 1849 Gutele Schnapperová, manželka Mayera Amschela Rotchschilda.

Marcel Maniak, predseda HDK pri OV SZPB Poprad: 8. mája 1945 sa skončila 2. svetová vojna v Európe. Spojenci zvíťazili nad nacistickým Nemeckom, porazili taliansky fašizmus a na Slovensku bol porazený klérofašizmus.

Fašizmus ako politickú ideológiu, však dnes používajú rôzne skupiny. Tie, ktoré propagujú rasizmus a nacionalizmus. Prečo je tomu tak? Zrejme im nestačili tie desiatky miliónov mŕtvych v rokoch 1939 – 45!

Viliam Solovič, člen OblV SZPB Nové Mesto nad Váhom: Treba sa nám tým zaoberať, lebo spojený fašizmus a neonacizmus stále pretrvávajú. Fašizmus je ako podliatina na tele, v spoločnosti sa zjavuje tam, kde je spoločnosť ekonomicky ubíjaná a intenzívne vykorisťovaná. Nemôžeme predsa hovoriť o víťazstve nad fašizmom tam, kde nájomná pracovná sila nemá životné istoty, kde stráca aj ilúzie. Dajme si toto všetko do súvislosti s požiadavkami Vianočnej dohody z roku 1943 a mnohé sa nám vyjasní.

Naplňme ju konečne! A potom si môžeme zagrátovať, že i my sme urobili niečo na porážku fašizmu.

Perlička

Aký bol vlastne Hitler?

Podľa životopiscov bol skôr človekom nenápadným a s nedostatkom sebavedomia. Fritz Wiedemann, bývalý nadriadený slobodníka Adolfa Hitlera, na otázku, prečo sa Hitler nestal poddôstojníkom odpovedal: pretože sme na ňom nemohli objaviť náležitú vodcovskú schopnosť.

Hitlerovo vytváranie vlastného imidžu dosahovalo osobitnú dokonalosť a prepracovanosť. Rečnícke postoje cvičil v prítomnosti profesionálneho herca a svojho komorného fotografa. Takzvaná „reč tela“, známa z filmových nahrávok jeho mítingov, bola výsledkom dlhodobej práce. K výsledku sa vyjadril aj časopis Das Schwarze Korps, ktorý napísal: „Keď vidíš vodcu, je to ako krásny sen. Zabúdaš na všetko, cítiš sa tak, akoby sa ti zjavil Boh“.

SND proti nacizmu

Kde je hranica posluhovania a spoluúčasti na nacistickom režime?

Alexander Bárta (Thomas Hauser), Ľuboš Kostelný (Maximilián Aue), Jozef Vajda (Velič), Marián Geišberg (Doktor Hohenegg), Richard Stanke (Úradník Korherr).

LÁSKAVÉ BOHYNE – foto: Collavino

– Transportmi sa začala posledná, najbrutálnejšia fáza holokaustu – systematické masové vyvražďovanie Židov, naplánované na tajnej konferencii vo Wannsee, ktoré dostalo perfidný názov Konečné riešenie židovskej otázky (ENDLÖ-

SUNG der Judenfrage). Nevedomky, no aktívne sa na ňom podieľali aj občania európskych krajín, medzi nimi aj mnohí „pravoverní“ Slováci, Maďari, Rakúšania, Česi a Poliáci.

(Pokračovanie na str. 4)

Polom bol tretím naším najväčším bojiskom

Vo chvíľach, ako toto vydanie prichádza k svojim čitateľom, oslavuje 69. výročie svojho oslobodenia aj Žilina s okolím (30. apríl 1945).

Na žilinskom smere v rámci Ostravskej útočnej operácie (10. 3.–3. 5. 1945) 4. ukrajinského frontu viedla oslobodzovacie boje 18. armáda generála A. A. Gastiloviča (konkrétne jej 17. gardový strelecký zbor genpor. Nikifora V. Medvedeva), súčasťou ktorej bol vtedy aj 1. čs. armádny zbor v ZSSR. Ten do tunajších bojov nasadil 23 tisíc vojakov.

Prebýjanie sa do Žiliny trvalo vyše päťdesiat dní. Osloboditelia v nich stratili 20 tisíc vojakov, padli tu aj mnohí našinci, poniče-

né boli obce, spálené obydlia, poškodená dopravná infraštruktúra.

Po prelomení nemeckej obrany na Orave červenoarmejci zvädzali od 4. apríla 1945 ťažké boje o Terchovú, Belú a Tižinu. Až 30. apríla prešli okrajom Žiliny pri Budatíne a pokračovali v oslobodzovaní obcí na pravom brehu Váhu a údolím rieky Kysuca. To, že slovo „ťažké“ nie je len obyčajnou príslovkou, potvrdzujú aj počty obetí. Napr. len v katastri obce Terchová padlo 240 červenoarmejcov, zhorelo tu 150 domov a hospodárskych budov. Alebo v Belej, tesne pred Žilinou, zahynulo 96 červenoarmejcov a 51 miestnych obyvateľov.

(Pokračovanie na str. 6)

Rozlúčka s „Mostom Červenej armády“

Toto je jeden z posledných pohľadov na bratislavský Starý most, ktorý si však povojnová generácia pamätá skôr ako Most Červenej armády.

Bol to jej most nie preto, že my sme jej ho pomenovaním zasvätili, ale preto, lebo ona nám ho postavila a venovala.

Most 2. decembra 2013 pre verejnosť zatvorili, v polovici apríla sa začal postupne sponad hladiny Dunaja aj strácať.

Obnovený most, ktorý má vraj čo najvernejšie pripomínať doterajší, by sa mal nad Dunajom objaviť v roku 2015, keď koncom roka by už mala po ňom prejsť aj prvá električka.

V. Mikunda

SNP podľa jednej vysokoškolskej učiteľky z Banskej Bystrice bolo vraj bojom medzi Čechmi a Slováckmi. Aj pre takúto totálnu nevedomosť sa neustále musíme vracieť k našej histórii a objasňovať ju najmä mladej generácii.

Ako to robí Činohra SND? O tom sa rozprávame s dramaturgom SND Petrom Kováčom.

V rokoch 2012–2013 pripravila činohra cyklus divadelných inscenácií pripomínajúcich transporthy európskych Židov do vyhladzovacích táborov v rokoch 1942–1944 pod názvom ENDLÖSUNG, a tento cyklus uvádzala na plagátoch a propagačných materiáloch s osobitným logom. V tomto cykle volne pokračuje aj v práve prebiehajúcej divadelnej sezóne 2013/14. Pred čím nás varuje?

Predpovede Vangy alebo „Čo bolo spojené - rozsype sa na kúsky. Udeje sa to vedľa Ruska.“

V súvislosti s udalosťami na Ukrajine dostávajú jej predpovede nový zmysel.

Dá sa jej veriť?

„Rusko sa teraz nazýva Zväz,“ uviedla v roku 1979, „no staré Rusko sa vráti a bude sa nazývať rovnako ako pri svätom Sergijovi. Všetci uznajú jeho duchovnú prevahu.“

Jeden zo životopiscov prorokyne, profesor Veličko Dobrijanov zo Sofijského inštitútu sugestológie pri Bulharskej akadémii vied (niekoľko rokov si viedol protokoly zo všetkých jej besied), tvrdil: Vanga (Vangelija Pandeva 31. 1. 1911–11. 8. 1996) predpovedala, že 44. prezident Spojených štátov amerických bude černochoch. Čo sa v roku 2009 naozaj udialo zvolením Baracka Obamu.

Vanga predpovedala aj svetovú hospodársku krízu. „Veľa ľudí si vytrpí,“ hovorila. „Nešťastie sa povalí odšadiaľ, všetkých národov sa dotknú... Ľudia budú chodiť bez obuvi a bez odevu, žiť bez jedla, paliva a svetla...“

Vyviest' svet by podľa Vanginho názoru mohli „dobrí a čestní vedúci“. „No dosť je teraz čestných“ pýtala sa.

(Pokračovanie na str. 12)

Na zamyslenie: Najlepšou zbraňou je zdržiavať sa mimo dostrelu.

HENRY FORD

„Čítať cudzie listy je nepekne“ – Putin vychováva USA

Ruský prezident Vladimir Putin na Rade bezpečnosti RF nazval zvláštnym fakt, že ako prví reagovali na list predstaviteľom EÚ nie jeho adresáti, ale Spojené štáty americké, ktorých sa toto jeho posolstvo vôbec netýkalo.

„Váš príkaz o doručení posolstva predstaviteľom európskych štátov, ktoré dostávajú ruský plyn cez územie Ukrajiny, bol splnený. Včera všetci veľvyslanci doručili toto posolstvo jeho adresátom“, informoval V. Putina minister zahraničia RF Sergej Lavrov. Zároveň zdôraznil, že

všetci adresáti prijali toto posolstvo vážne. „Sľúbili operatívne ho preštudovať a pripraviť reakciu. Dúfame, že bude konštruktívna,“ dodal minister.

S. Lavrov poznamenal, že Moskva už registruje prvú reakciu na list z Washingtonu, v ktorej „oficiálny predstaviteľ Štátneho departmentu vyhlásil, že Rusko nesmie politizovať záležitosti okolo plynu s Ukrajinou, musí sa držať trhovej tvorby cien,“ pričom Američania ruské stanovisko predstaviteľom EÚ nazvali plynovým vydieraním.

V. Putin označil reakciu Američa-

nov za pomerne zvláštnu. „Zvláštne je to v každom prípade, pretože je nepekne čítať cudzie listy. Nie im sme ich písali, ale spotrebiteľom plynu v Európe. Všetci si už zvykli, že naši americkí priatelia odpočúvajú a celkom nepekne nazývajú,“ vyhlásil na margo americkej reakcie ruský prezident.

Viac: <http://www.vz.ru/news/2014/4/11/681676.html>

Ukrajina klame celý svet – žiadne hranice nemá

Internetom sa od 10. apríla 2014 šíri článok nazvaný „Ukrajina klame celý svet – žiadne hranice nemá“. No a pod ním to na videu v ruštine potvrdzuje aj kazašský prezident Nursultan Nazarbajev.

O čo ide? Pri skúmaní ukrajinských záležitostí BR OSN vyšlo najavo, že Ukrajina je vlastne bez hra-

níc. Na rozdiel od ostatných štátov po rozpade SNŠ si svoje hranice v OSN nezaregistrovala. Kazašský prezident Nursultan Nazarbajev to ironicky okomentoval, že vedenie Ukrajiny na to zrejme zabudlo.

Generálny tajomník OSN teda nechceme vyzradiť nič, čo sa Ukrajina usilovala zamlčať.

Video: <http://www.isstras.eu/cs/2014/04/10/ukrajina-klame-nema-zadne-hranice/>

Buď pozdravená nevzdelanosť! Aj správanie gruzínskych predstaviteľov

9. apríla 2014 nám v Tbilisi na prospekte Rustaveli podpálili slovenský štátny symbol – bielo-modro-červenú stuhu pripnutú na venci, ktorý naša delegácia na čele s M. Lajčákom položila v úcte 25. výročia šiestnástich obetí tragédie, ktorá sa v Gruzínsku stala 9. apríla 1989 (rozohnanie protisovietského mítingu sovietskymi jednotkami).

V skutočnosti tu nešlo o nič protislovenské. Aktéri si naše farby proste pomýlili s ruskými symbolmi. Kričali: „tu nikdy nebudú ruské zástavy!“ Gruzínske úrady sa našim oficiálne ospravedlnili

a zdalo by sa, že nedorozumeniu je koniec.

Lenže! Podľa gruzínskeho vládneho úradníka, nejakého Beso Gazdelianiho, si je vraj (podľa agentúry Interpressnews) na vine

aj slovenská delegácia. Že tam vraj nemala dať veniec so stuhou identickou s ruskou trikolórou!!! Pre ruskú agentúru RIA Novosti to charakterizoval ako mechanickú chybu slovenskej delegácie.

Niečo také sa naozaj nedá zaradiť len medzi neohrabané faux pas. Bývalý rektor diplomatickej akadémie Gruzínska Soso Cincadze to preto ocenil len jedným slovom: Hanba! Vladimir MIKUNDA

Hollywoodska hviezda Steven Segal o tom, kto je v pozadí udalostí na Ukrajine

– Na začiatok sa vráťme pred referendum na Kryme. Áno, Janukovyča vinili z toho, že je skorumpovaný – a, možno to tak aj bolo. Obviňovali ho aj z toho, že robí proruskú politiku: no čo mal robiť, keď 20 percent obyvateľstva Ukrajiny sú etnickí Rusi sympatizujúci s Ruskom?

V tom sa tu zrazu objavila EÚ, ktorá nešetrlila sily, peniaze a pozornosť na potreby opozície, a tým sa čoraz hlbšie ponárala do vnútorných ukrajinských problémov. Áno, na Ukrajine je nemálo ľudí, ktorí sympatizujú s Európou, osobitne na západe krajiny, preto vznikla veľmi nejednoduchá situácia.

Zdá sa mi dôležitý aj jeden fakt: Margaret Thatcherová, ktorá bola jedným z najsilnejších a najvplyvnejších lídrov Veľkej Británie, sa pokúsila zabrániť preniknutiu EÚ do svojej krajiny. No po nejakom čase

sa musela z politickej arény stiahnuť. Aj preto netreba EÚ nedoceňovať.

Čo sa týka referenda na Kryme. Z ľudského uhla pohľadu, a nech je propaganda o tom akákoľvek, tých 96 percent, ktorí sa vyslovili za vstup Krymu do Ruska, pri takej obrovskej účasti, to už naozaj čosi znamená. Žiadna propaganda nedokáže za takú krátku dobu prinútiť národ prijať to či ono rozhodnutie. Demokracia – to je prejav vôle ľudu, a ten krymský chce žiť v Rusku. To je podľa mňa hlavné!

Omnoho nekorektnéjšie bolo,

ako svojho času postupoval Nikita Chruščov, keď sa neopýtal ani národa Ukrajiny a ani národa Krymu, len ho jednoducho dal Ukrajine. Neboli pri tom ani referendá, ani prieskumy verejnej mienky, nič. Z tohto uhla to teraz bolo omnoho korektnéjšie. Opýtali sa ľudí – a tí im odpovedali.

Rovnako nekorektné bol zvrhnutý prezident Janukovyč. Zvolený bol legálne a zastupoval záujmy všetkého ukrajinského ľudu, no zhodila ho nejaká skupinka agresívne naladených nacionalistov. Kto sú títo pogromisti, hádzajúci zápalné fľaše do budov, odkiaľ sa vzali? Práve toto je omnoho nelegitímnejšie ako to, čo sa udialo na Kryme.

Celý rozhovor: <http://topwar.ru/42390-killer-amerikanskogo-pravitelstva-zvezda-gollivuda-stiven-sigal-o-tom-kto-stoit-za-sobytyami-na-ukraine.html>

J. Carter: Svet vidí USA ako najväčšieho rozduchávača vojen

Svet si myslí, že USA sú „hlavným rozduchávačom vojen“ a že USA „rozpútávajú ozbrojené konflikty prakticky z akéhokoliev dôvodu,“ vyhlásil bývalý prezident demokrat Jimmi Carter.

Ľudia vo svete si vraj „takmer jednohlasne“ myslia, že USA vojny rozpútávajú „často nielen z vôle predstaviteľov krajiny, ale aj s podporou amerického ľudu“.

Redaktor časopisu Carterovi spomenul nedávne verejné vyjadrenie ministra J. Kerryho k Ukrajine, ktorý „bez mihnutia oka tvrdil, že v 21. storočí nie je možné takto vpadnúť do cudzej krajiny“. Myslím, mnohí

z nás pri tom reagovali: Moment. Toto znie presne proti tomu, čo sme urobili v Iraku v tom istom 21. storočí, vyhlásil redaktor.

„Presne tak, – odpovedal na repliku Carter. – Urobili sme to a po celý čas to robíme. Taký je Washington. Žiaľ. My to robíme už veľa rokov“.

Beseda bola zasvätená novej knihe Cartera Výzva k činu (A call to action). Autor v nej poukazuje na to, že USA sú účastníkmi ozbrojených konfliktov častejšie ako ktorákoľvek iná krajina sveta a že vojna je pre USA prostriedkom na riešenie sporov. Podľa vz.ru, 11. apríl 2014

Čo píšú iní?

■ **Kazašský časopis Človek-legenda bol venovaný Hitlerovi**
Špecializovaný časopis Anz Adam (Človek-legenda), ktorý sa od roku 2010 venuje historickým osobnostiam, vo svojom aprílovom (2014) vydaní do podrobnosti hovorí o živote Adolfa Hitlera a cituje Mein Kampf.

Pozornosť verejnosti si však toto číslo zaslúžilo hlavne obsahom článkov, v ktorých autori opodstatňujú fašizmus v Nemecku, a v Hitlerovom Mojom boji hľadajú filozofickú základňu fašizmu. Šéfredaktor Žarylkap Kalybaj vysvetlil, že ich voľba priblíži Hitlera bola vyvolaná dvomi príčinami: „Po prvé, chceme ukázať, že ak sa vo vedení štátu ktovie odkiaľ zjaví človek podobný Hitlerovi, tak ľud, ktorý za ním pôjde, padne do pasce. Druhou príčinou je uchrániť nás od nebezpečnej politiky vládcu susednej krajiny – ruského impéria, v ktorom sa nanovo rodí nacisticko-šovinistická idea“.

Mestské orgány Alma-Aty sa už zaoberajú posudzovaním, či toto vydanie nie je propagáciou fašizmu. Svoje šetrenie začala aj štátna agentúra pre spoje a informácie, ktorá sa už vyjadřila, že v uverejnených materiáloch sú príznaky porušenia ústavy a zákonov republiky Kazachstan. Konkrétne „rozdúchavanie sociálnej, národnostnej, etnickej, rasovej a náboženskej nenávisťi...“ Podľa vz.ru, 18. apríl 2014

■ **Komunistická strana Grécka: USA, EÚ a NATO podporujú fašistické sily v Kyjeve**

Komunistická strana Grécka odsúdila nasadenie armády proti protestujúcim obyvateľom východnej Ukrajiny a upozornila na nebezpečenstvo plnohodnotnej vojny.

„Vláda v Kyjeve, ktorá sa dostala k moci štátnym prevratom a ktorá je podporovaná USA, EÚ a NATO, nasmerovala ozbrojené sily Ukrajiny proti protestujúcim a proti ľudu východnej Ukrajiny, vyvolávajú nové krviprelievania. Konflikt, ktorý vychádza z otvorenej intervencie imperialistických síl na Ukrajine a je na pozadí ostrej konkurencie s Ruskom o kontrole nad energetickými surovinami a trasovaní ich prepravy, dokazuje, že kapitalizmus vytvára pre národy len trápenie,“ hovorí sa vo vyhlásení tlačovej služby gréckych komunistov. Podľa ria.ru, 16. apríl 2014

■ **Prečo je Kyjev proti federalizácii? Americkému expertovi je to úplne jasné!**

Nové vedenie Ukrajiny sa bráni myšlienke federalizácie krajiny, pretože by sa to stalo prekážkou na zblíženie Ukrajiny s USA a NATO, myslí si americký politológ, predseda inštitútu politickej ekonomie a jeden zo zakladateľov „reaganomiky“ Paul Craig Roberts.

Kyjevské úrady sú proti federalizmu, aby „súčasťami takej federácie neumožnili namietat' proti vstupu Ukrajiny do EÚ a NATO, ako aj stavať sa proti vojenským základňam USA na území Ukrajiny“.

Expert predpokladá, že východné regióny Ukrajiny budú nútené vrátiť sa do Ruska, alebo ich obyvateľstvo bude potlačené. Pri súčasnej vláde na Ukrajine, presvedčený je politológ, ktorá bola nanútená Washingtonom, „demokracia nebude povolená“. „Hlasovanie je možné, no nie demokracia,“ zdôraznil Roberts. Podľa vz.ru, 10. apríl 2014

■ **Ďalší z obnovených momentov vo svete**

O tom, že bývalá sovietska armáda bola pre USA rešpektovateľným súperom, dokazovala každoročná správa o jej úrovni, vypracovaná americkým Kongresom. Po rozpade ZSSR sa s týmto skončilo, pretože v USA panoval názor, že ruská armáda je len tieňom tej sovietskej.

Lenže apríl 2014 všetko vrátil do starých koľají. Kongres USA sa pripravuje obnoviť tieto správy aj o súčasnej ruskej vojenskej moci. Pretože vraj ruská armáda sa premenila na reálnu hrozbu pre USA. Podľa vz.ru 9. apríl 2014

■ **USA nemajú silu splniť svoje vyhrážky**

Washington sa Rusku vyhráža stále novými sankciami, no asi ich nikdy nedokáže uskutočniť, pretože túto bojovú rétoriku nepodporuje americký ľud, píše publicista Patrick Buchanan v článku pre The American Conservative.

Netreba sa chytať zbrane, ak ju nemieniš použiť, upozorňuje. „Prezident Obama a John Kerry si nepochybne opäť sadli do blata, rovnako ako v prípade Sýrie. No napriek tomu sa naďalej miešajú do cudzích záležitostí, obhadzujú sa výstrahami a hrozbami, ktoré i tak nie sú schopní uskutočniť. Nástojčivo blufujú a chvastajú sa, hoci americký ľud im hovorí: Toto nie je náš zápas,“ uvádza Buchanan a ďalej hovorí.

„Pokiaľ odčlenenie Ukrajiny od Ruskej federácie bolo triumfom samourčenia, prečo Rusi Krymu a Donecka nemajú právo odčleniť sa od Kyjeva a vrátiť sa späť do zostavy Ruska? Ak Gruzínci mali právo oslobodiť sa od nadvlády Ruskej federácie, prečo obyvatelia Abcházka a Južného Osetska nemajú právo oslobodiť sa od nadvlády Gruzínska?“ Podľa vz.ru, 20. apríl 2014

Bolo ťažko, ale prežili sme

Môj nebohý otec Pavel Laco Dlhý (13. 1. 1904–29. 2. 1968) bol radový vojak. Do SNP sa zapojil hneď pri jeho vypuknutí. Narukoval vo Zvolene a potom bojoval ako partizán v Starých Horách od 28. 8. do 28. 10. 1944, keď bol zajatý Nemcami do 14. 12. 1944.

Zostali sme s mamou, staršou sestrou Elenkou a so starým otcom sami. Starký mal 80 rokov. Do nášho domu sa nastahovalo nemecké komando, ktoré si pred vchod postavilo vysoký stožiar a zriadilo rádiostanicu.

Nemeckých vojakov k nám chodilo veľa a niekedy mi dali kúsok čokolády. Okrem nich boli u nás aj zajatí rumunskí vojaci. Nanosili si do izby slamu a tam spali. Boli veľmi biedni a unavení.

Oproti nášmu domu bola škola, kde zriadili nemocnicu, ktorú často ostreľovali. Pamätám sa, ako sme sa raz s mamou a so sestrou bežali skrýť pred paľbou popri múre k susedom do pivnice a v tom sa spustila tesne pri nás. Vďaka našej rozvážnej mame, ktorá nás strhla na zem, sme zostali nažive. No najťažšie to pre nás bolo, keď náš dom zasiahol delostrelecký granát.

Otec sa nám vrátil až po oslobodení. Nemali sme ho ani čím nasýtiť. Zostala nám totiž iba jedna sliepka – živiteľka. A tak dostal len trochu praženicu.

Naše vojnové škody

Patrila k nim škoda na dome, spôsobená delostreleckým granátom, ktorý nám zabil

aj ošípaný. Nemci nám vzali tri kone, býka, teľa, jalovicu, sliepky, hus. A tak, summa summarum, vyčíslené to vtedy bolo na obrovských 99 389 korún.

Z otcovho rozprávania

Keď už po povstaleckých bojoch schádzali zo Starých hôr na cestu, popri ktorej tečie potok, zbadali ich Nemci a všetkých zajali. Odtiaľ ich hnali do Martina a stadiaľ mali ísť do koncentračných alebo zajateckých táborov.

Lenže otec a jeho kamarát z našej dediny mali veľké šťastie. Zachránil ich Ernest Matušek z Gregorovej Viesky. Tento vedel dobre po nemecky a tak Nemcom nahovoril, že je zástupca Zbrojovky a že medzi zajatými sú aj ľudia, ktorí sa musia vrátiť do práce. Dobrá nemecká výročnosť mu teda umožnila vyslobodiť viacerých vojakov.

Prvé minúty slobody

Presne sa pamätám aj na prvé slobodné minúty našej dedinky Uderiná. Bolo to 28. januára 1945 a ako dnes vidím ako prichádzajú ruskí vojaci na koňoch. Vpredu išiel na bielom tátošovi ich veliteľ, volal sa Ivan Drozd. Žiaľ, v obci Kriváň padol.

Spolu s mnohými inými bol pochovaný v našej dedine pred evanjelickým kostolom. Neskôr všetkých exhumovali a pochovali na vojnovom cintoríne vo Zvolene.

Na záver

Môj otec je držiteľom Osvedčenia č. 255/1946 Zb. Boli mu udelené viaceré medaily.

Ja, ako dieťa partizána, by som od vedenia nášho štátu požadovala prijatie zákona o odškodnení aspoň nás, žijúcich detí, pretože ani moja matka, ktorá umrela v r. 1969, nebola odškodnená. Ružena SALOJOVÁ (Lacová)

V Nemecku predávali hrnčeky so zakázaným Hitlerom

Ako hovoria naši českí susedia „chybička se vloudila“. Nemecký obchod s nábytkom v mestečku Bielefeld predával hrnčeky, na ktorých bol obrázok nacistického vodcu Adolfa Hitlera. A teraz riešia sťahovanie tovaru späť, pretože predaj vecí s podobizňou nacistického vodcu je zakázaný a hrozí zaň množstvo pokút.

Na hrnčeku, ktorý si kúpili zákazníci, sa nachádzajú krčah, kvety a poézia a okrem nich známka z čias Tretej ríše s podobizňou vtedajšieho najobávanejšieho muža, nad ktorým svieti hákový kríž. Personál si výzdobu hrnčeka poriadne nevšimol a tak sa ich predalo až 175 z 5000 vyrobených kusov.

Majiteľ obchodu Christian Zurbruggen teraz ponúka poukážky na ďalší bezplatný nákup v prípade, že zákazníci hrnčeky vrátia. Podľa neho sa chyba zrejme stala pri tlači v Číne, kde si obchod hrnčeky nechal zhotoviť. Údajne pri lisovaní motívov na šálky a hrnčeky sa tento motív nachádzal medzi nepriehľadnými fóliami a tak zrejme prišlo k chybe.

Známkas Hitlerom je navyše aj na hrnčeku ťažšie viditeľná – človek sa musí sústrediť, aby si to poriadne všimol – tvrdia zákazníci. Majiteľ obchodu celá situácia veľmi mrzí, zvyšne nepredané šálky nechal okamžite zničiť. K ospravedlneniu sa už pridala aj čínska továrňa, v ktorej sa chyba stala pri lisovaní.

A. MIKUNDOVÁ, podľa dailymail.co.uk

Americký novinár: udalosti na Ukrajine majú firemný punc CIA

Americký novinár George Mapp, ktorý sa pri otázkach bezpečnosti špecializuje na špeciálne služby, považuje kyjevskú návštevu (v sobotu 12. apríla) riaditeľa CIA Johna Brennana, v kontexte geopolitickej hry na Ukrajine, za absolútne logický krok.

Nedávno to naznačil aj Viktor Janukovič, ktorý poukázal na fakt, že odštartovanie špeciálnej operácie proti „terroristom“ na východe sa udialo až po stretnutí predstaviteľov silových rezortov s Brennanom.

Mapp pre RIA Novosti nazval situáciu okolo Ukrajiny „mimoriadne vážnou a delikátnou šachovou partiou, ktorú hrajú všetky zainteresované strany“. Podľa jeho slov, jedným z jej cieľov je odpútať pozornosť Ruska od Sýrie, pričom Moskva môže v tomto zápase so Západom celému svetu (prioritne kraji-

nám BRIČS) ukázať, že má na to, aby uškodila americkému hospodárstvu i doláru. „...Absolútne logickou je návšteva Kyjeva riaditeľom CIA Johnom Brennanom, pretože priebeh tejto partie bude mať obrovský význam a následky“, povedal Mapp. Podľa neho je „celkom pravdepodobné, že ona (CIA) sa toho nielen zúčastnila, ale že protesty bezprostredne aj riadila a to od ich samotného začiatku. Ukrajinský scenár, rozohrávajúci sa niekoľko mesiacov, má firemný punc CIA“, tvrdí novinár.

Podľa ria.ru, 14. apríl 2014

Slovo veterána Vážení spolubojovníci, čitatelia

Od prijatia „zákonu o protifašistickom odboji...“ (december 2013) som sa stretol s radom pozostalých po priamych účastníkoch SNP a protifašistického odboja. Každý ho privítal, no niektorí sa pýtajú, prečo zákon neukladá za povinnosť RTVS, ako národnej inštitúcie, pri blížiacom sa výročí SNP a protifašistického odboja, aby napr. v televízii mohli vystupovať priami účastníci týchto bojov či zodpovední funkcionári SZPB, rovnako, ako sa v relácii o 5 minút 12 vyjadrujú politici, kandidáti na prezidenta a podobne.

Pozostalí a ešte žijúci veteráni zvyčajne počúvajú slová politikov, ako sa vyznávajú z vďaky voči veteránom protifašistického zápasu. Žiaľ, zabúda sa, že oni nie sú len takí nejakí jeho účastníci. Oni sú totiž jeho víťazi! Prečo sa doposiaľ žiadny politik nepostavil a nenavrhol: „Dajme už konečne slovo aj našim víťazom! Od nich si vypočujme, ako sa fašizmus dá poraziť, a prestaňme sa už verbálne chlapiť, že nedovolíme návrat ani extrémizmu, ani šovinizmu, ani rasizmu, ani...“

So všetkými mojimi priateľmi sa zhodujem v názore, že ak

sa má na Slovensku zachovať kladný postoj ľudu k histórii SNP a protifašistickému odboju vôbec, musí byť do boja o pravdivý obraz nášho protifašistického zápasu pragmatickejšie vtiahnutá aj štátna moc. A tá si musí na to pripraviť nástroje, vrátane médií. Také, ktoré aj jej umožnia v tomto zápase zvíťaziť. Čiže zlikvidovať extrémizmus i rôznymi prejavmi propagujúci fašizmus.

Konať inak, byť voči týmto prejavom pasívnym, znamená len jedno – ich podporu.

Juraj BILO

priamy účastník bojov s fašizmom, vojnový veterán

10. APRÍL

Kovové zábrany staveniska nedokončeného kontroverzného pomníka obetiam nemeckej okupácie na budapeštianskom Námestí slobody, ktoré iniciovala vláda Viktora Orbána, opäť zbúrali demonštranti. Vyše sedem metrov vysoké súsošie bude tvoriť archanjel Gabriel, symbolizujúci Maďarsko, na ktorého bude zvrchu útočiť orol, teda akože nacistické Nemecko. Vláda pôvodne plánovala odovzdať pomník 19. marca, v deň 70. výročia okupácie, ale po viacerých protestoch sa rozhodla až pre koniec mája. Kritici tvrdia, že pomník nereflektuje negatívnu úlohu, ktorú Maďari zohrali v holokauste.

12. APRÍL

Nemecký minister zahraničných vecí, sociálny demokrat Frank-Walter Steinmeier, navštívil Hirošimu, kde si uctil obeť atómovej bomby s názvom Little Boy (Chlapček), ktorú

zhodili na toto japonské mesto Američania koncom 2. svetovej vojny.

14. APRÍL

Aukčný dom vo Francúzsku zrušil dražbu predmetov Adolfa Hitlera a Hermanna Göringa. Dôvodom bola sťažnosť židovských náboženských spolkov a ministerky kultúry. Aukcia, ktorú naplánovali na 26. apríla v Paríži, mala obsahovať okolo 40 predmetov, ktoré našli francúzski vojaci po zbombardovaní Hitlerovho letného sídla Berghof v bavorských Alpách spojeneckými vojskami v máji 1945. Medzi predmetmi bola drevená truhlica vyzdobená hákovými krížmi, ktorú nacistický vodca dostal pri príležitosti 49. narodenín, či Göringov cestovný pas. Oba predmety išli do dražby s odhadovanou cenou 3000 až 5000 eur.

16. APRÍL

Spolková vláda neprijala petíciu

za odstránenie dvoch historických sovietskych tankov T-34 umiestnených od roku 1945 v berlínskom Tiergarten parku neďaleko Brandenburskej brány, ktorú podpísali občania na protest proti súčasnému ruskému postupu na Ukrajine. „Vláda

stalo sa VO SVETE
10. 4.–22. 4. 2014

rešpektuje túto formu spomienky na sovietskych vojakov, ktorí padli počas druhej svetovej vojny,” uviedol hovorca. Toto rozhodnutie zdôvodnil zmluvou s Ruskom, podľa ktorej sa Nemecko zaviazalo rešpektovať, udržiavať a starať sa o sovietske vojnové pamätníky v ich súčasnej podobe. Pamätník je venovaný 80-tisíc vojakom Červenej armády, ktorí položili svoje životy v Berlínskej operácii na jar 1945.

21. APRÍL

Rada federácie, horná komora ruského parlamentu, zvažuje, že definovanie „extrémistických činov“ v platných zákonoch rozšíri aj o ospravedlňovanie nacizmu a velebenie nacistických zločincov a ich spojencov a spolupracovníkov. Autormi návrh príslušného zákona, ktorý konanie takéhoto charakteru stavia na roveň extrémizmu, je 26 poslancov vrátane podpredsedu Rady federácie, predsedu legislatívneho výboru hornej komory parlamentu a niekoľkých ďalších členov Štátnej dумы.

Japonský premiér Šinzó Abe venoval ďalší obetný dar chrámu Jasukuni v Tokiu, označovaný za symbol militaristickej minulosti krajiny vychádzajúceho slnka. Nacionalista Abe svätyniu síce tentoraz nenavštívil, ale na kontroverzné miesto sa chodievajú pravidelne modliť iní vysokopostavení politici, čo vyvoláva pohoršenie v Číne a v oboch

Kóreách. Dejiny týchto krajín sú totiž poznačené japonskou okupáciou a kolonizáciou, zatiaľ čo medzi „obetami“ vojen, ktoré si v tokijskom chráme uctievajú, figurujú 14 vojnoví zločinci.

22. APRÍL

Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe pošle do Česka monitorovací tím na prvomájový sprievod v Ústí nad Labem, kde sa očakáva účasť asi 500 pravicových extrémistov. Okrem neho majú českí radikáli zatiaľ naplánované rizikové zhromaždenie s následným pochodom do blízkosti rómskych osád aj v Ostrave. Návšteva pozorovateľov OBSE príde krátko po tom, čo komisár pre ľudské práva pri Rade Európy Nils Muiznieks písomne vyzval premiéra Bohuslava Sobotku, aby české úrady začali pristupovať k zákazu obdobných podujatí, pokiaľ existujú náznaky, že sú v skutočnosti namierené proti Rómom. (ao)

SND proti nacizmu

Kde je hranica posluhovania a spoluúčasti na nacistickom režime?

(Dokončenie zo str. 1)

Na to, aby sme sa holokaustu mohli postaviť, potrebujeme ako Perseus štít, v ktorom môžeme v malých odleskoch na okamih zazrieť nositeľa ľudskej záhuby, záhuby ľudskosti. Ak môže byť umenie reflexiou individuálnych tragédií, môže práve ono (literatúra, film, divadlo, výtvarné umenie) zachytiť holokaust a sprostredkovať ho súčasníkom. Ani umelecká reflexia však nemôže sprostredkovať viac než spomienku jednotlivých svedkov, pozostalých. Plamene sviec za milióny obetí nevytvoria žiaru, ktorá spálila čo i len jediného človeka v osviečenskom pekle.

Príspevkom k 70. výročiu prvých transportov Židov zo Slovenska bola prvá inscenácia z cyklu ENDLÖSUNG, pôvodná hra slovenskej autorky Anny Gruskovej Rabínka v réžii Viktorie Čermákové. Čím vás ako dramaturga oslovila?

– Mapovala osud bratislavskej rodáčky Gisi Fleischmannovej, ktorá sa počas druhej svetovej vojny obetovala pre svoju komunitu a bola zavraždená v koncentračnom tábore v Osvienčime. Keď na jar 1942 začali deportácie Židov zo Slovenska, zúfalí členovia židovskej obce sformovali odbojovú „Pracovnú skupinu“ ktorá zmobilizovala všetku svoju energiu na pokus o zastavenie transportov. Gisi Fleischmannová bola ústrednou a hybnou silou tohto hnutia, ktoré má v dejinách výsadné postavenie ako jedinečný, aj keď neúspešný pokus zabrániť „konečnému riešeniu“ nielen na Slovensku, ale v celoeurópskom kontexte.

Druhou inscenáciou cyklu bola hra známeho dramatika Georga Taboriho Matkina guráž v réžii Martina Čičváka. Čo priniesla?

– Maďarský autor a režisér žijúci v Berlíne, neskôr v Londýne, potom v USA a nakoniec opäť v Nemecku Georg Tabori (1914–2007) mal svojskú optiku, ktorou nazeral na tému holokaustu. Isto i preto, že sám bol jednou z obetí nacistického besnenia a krutosti Osvienčimu, vrátane jeho rodiny. Všetky tieto zážitky, tragickú skúsenosť, emigráciu spracoval vo svojich textoch, vo veľmi absurdných, no o to pravdivejších obrazoch.

Matkina guráž je farbisté rozprávanie, plné detailov a lyrických postrehov syna o popoludní jeho šesťdesiatročnej matky, ktorú zatkli, aby ju deportovali do koncentračného tábora v Osvienčime, i o tom, ako sa jej podarilo odvrátiť svoju istú smrť.

Matku zatkli práve vtedy, keď sa vyberie na návštevu k sestre na partiu žolíka. Policajtom, neprekypujúcim inteligenciou, odíde električkou, poctivo ich však počká na ďalšej zastávke, ochotne

a bez reptania nastúpi aj na vlak do Osvienčimu, dokonca poskytne poslednú útechu neznámemu človeku a na prestupnej stanici stretne manželovho známeho, temer šialeného človeka, ktorý ju prinúti povedať hlavnému dôstojníkovi, že na tomto mieste je omylom. Nemecký dôstojník ju vypočuje a so všetkou eleganciou a úslužnosťou ju vyprevedí späť do Budapešti. Cestou sa jej sám zverí, že je vegetarián, pretože nechápe, ako môže človek klesnúť tak hlboko a zabiť živého tvora. A potom ju jednoducho nechá odísť. Matka sa síce oneskorí na partičku žolíka, ale predsa len príde.

Príbeh plný absurdných bizarností, v ktorých sa reflektuje

udalostí, ale skôr voľne a asociatívne k sebe radí obrazy a výstupy jednotlivých postáv, ktoré sa vracajú na miesto ako svedkovia referujúci o krutom čine z rôznych aspektov. Pohľad na udalosti tak nie je jednostranný. Naopak, otvára nové otázky, provokuje a núti zásadne sa zamyslieť nad kľúčovými udalosťami dejín modernej Európy. Dramatička sa pri tvorbe inšpirovala aj filmom Luisa Buñuela Anjel skazy.

Inscenácia Anjel skazy sa nehrá ešte ani rok, doteraz sa približne dvadsaťkrát reprizovala. Ako dlho sa bude ešte hrať na javisku SND?

– Budeme ju hrať dovtedy, kým o ňu bude divácky záujem. Veľmi nás teší, že napriek nezvy-

žisérky“ Adolfa Hitlera. Je rok 1974, Johnny je na vrchole kariéry a Leni v Amerike predstavuje svoj prvý dokončený projekt od porážky Nemecka – knihu fotografií z Afriky Last of Nubu. Johnny však vie, čo jeho divákov zaujíma viac ako umenie.

Lenina minulosť sa stáva hlavnou témou, ktorú neprekryje ani jej rodiaci sa vzťah s asistentom Horstom, mladším o štyridsať rokov. Johnny odhaľuje osobné postoje Leni k fašizmu a holokaustu. **Chce zistiť, akú veľkú cíti vinu. Aká je zodpovednosť umelca za jeho dielo. Aká je hranica medzi posluhovaním ideológii, aktívnou spoluúčastou na budovaní režimu umeleckou tvorbou. Je možné prevziať zodpovednosť za dobu, v ktorej tvoríme?**

Johnny Carson sa chce dozvedieť čo najviac a nebojí sa dotknúť aj tých najosobnejších tém. Leni je netypický životopisný

V krátkom čase (2. apríla 2014), štyri mesiace po premiére inscenácie Leni, prichádza Činohra SND s ďalšou hrou varujúcou pred fašistickou ideológiou. Uviedla premiéru inscenácie Láskavé bohyne amerického autora Jonathana Littella. Réžisér je Michal Vajdička, hru podľa prekladu Michaely Markovej zdramatizoval Daniel Majling. Čím oslovila dramaturgiu Činohry SND táto hra o koreňoch nacizmu a holokaustu?

– Fiktívne memoáre vzdelaného a kultivovaného dôstojníka SS sa stali kultúrnou udalosťou nielen vo Francúzsku (Goncourtova cena, Cena francúzskej akadémie), ale v celej Európe, lebo rozsiahly Littellov román je už preložený do mnohých jazykov. Autor si po rokoch strávených prácou pre rôzne medzinárodné humanitárne organizácie položil otázku, ako by sa so svojim vzdelaním a postojmi zachoval počas hospodárskej krízy a pri nástupe nacizmu v Nemecku. Napísal veľkolepú temnú fresku o homosexuálnom právnikovi, ktorý sa drobnými kompromismi so svedomím stane prevodovým kolieskom v súkolesí masového zabíjania. Láskavé bohyne odhaľujú krehkosť všetkých zábradlí, o ktorých si myslíme, že nás chránia pred pádom do priepasti deštrukcie. Podľa mňa ide o najsilnejšiu inscenáciu celej spomínanej série našich inscenácií, ktorú divák len tak ľahko „nerozchodí“ a skutočne zasahuje jeho myseľ, emócie i svedomie.

Čo pripravuje SND s protifašistickou tematikou do budúcnosti?

– Kedysi v baniach neboli signalizačné prístroje, na zvýšenú koncentráciu oxidu uhoľnatého či iných jedovatých plynov upozornil baníkov slávik v kletke. Kým žil a spieval, bolo všetko v poriadku. Keď dodýchal, baníci okamžite reagovali a snažili sa čo najskôr dostať na povrch. Divadlo a umenie vôbec je (alebo by malo byť) takýmto výstražným signalizačným systémom pre spoločnosť. Malo by prebiehajúce spodné prúdy spoločenských procesov vypozerovať skôr než ostatné obranné mechanizmy a včas varovať pred blížiacou sa katastrofou.

Tento rok si pripomenieme 70. výročie SNP (podľa mňa nie „takzvané SNP“, ako sa to nedávno objavilo v istých župných novinách) najlepšie, ako môžeme, divadelnou inscenáciou. Na jeseň chystáme nové naštudovanie hry **Polnočná omša** jedného z najvýznamnejších povojnových slovenských dramatikov Petra Karvaša, ktoré pripravuje predstaviteľ najmladšej režisérskej generácie Lukáš Brutovský. Teším sa na jeho interpretáciu, pretože som sám zvedavý, ako k tejto téme pristúpi tvorca, ktorý témou SNP vôbec nebol „presýtený“ ako my, starší, ktorým nám to za minulého režimu už občas liezlo krkom. **Vladimír DOBROVIČ**

Peter Brajerčík (Horst Kettner), Zdena Studenková (Leni Riefenstahl)

LENI – foto: Andrej Balco

otázka morálky, má typický Taboriho trpký humor. Medzi konkrétnymi, často kurióznymi zážitkami sa nestráca hrôza z blížiacej sa skazy.

Tretou inscenáciou cyklu bola hra Elfriede Jelinek Rechnitz – Anjel skazy v réžii Davida Jařaba. Hra súčasnej rakúskej autorky Elfriede Jelinek (1946), držiteľky Nobelovej ceny za literatúru, sa stala najlepšou nemecky písanou hrou roku 2009. Autorka v nej vychádza zo skutočnej udalosti.

– V noci 25. marca 1945 usporiadala grófká Margit von Bathyány na svojom zámku Rechnitz na rakúsko-maďarskej hranici oslavu. Vybraná spoločnosť, v ktorej boli aj príslušníci SS, gestapa a iní, sa stala účastnou na rozmarnej vražde 200 Židov, ktorí boli na danom mieste na nútených prácach. Vrahovia zmizli, svedkovia sa neobjavili ani po vojne a potrestanie páchatel'ov sa nikdy neudialo.

Autorka neprístupuje k textu ako k dokumentárnej dráme, presne zaznamenávajúci príbeh

čajnému textu aj inscenačnému tvaru (režisér a scénograf David Jařab dostal za scénu k tejto inscenácii vlni cenu Dosky za najlepšie scénografické riešenie uplynulej sezóny), diváci navštevujú toto predstavenie v hojnom počte a veríme, že sa s ňou môžeme dostať aj na niektorý medzinárodný divadelný festival. Tohto roku sme dostali pozvanie do Moskvy na prestížny festival Zlatá maska plus, žiaľ, hosťovanie v Moskve sa nakoniec neuskutočnilo z dôvodu ochorenia jednej z herečiek.

V minulom roku (13. decembra) uviedla Činohra SND v premiére pôvodnú slovenskú hru Leni autorskej dvojice Valéria Schulczová a Roman Olekšák, ktorá tiež varuje pred fašistickou ideológiou.

– Táto hra je o fiktívnom stretnutí dvoch skutočných ľudí, legendárneho moderátora Johnnyho Carsona, ktorého televízna show patrila tridsať rokov k najsledovanejším talkshow Ameriky, a kontroverznej Leni Riefenstahlovej, „dvornej re-

príbeh jednej z najlepších filmárov sveta, ktorá zažiarila vďaka filmom na objednávku Tretej ríše.

Podarilo sa príbehom Leni osloviť divákov? Ako prijala verejnosť spôsob stvárnenia?

– Inscenáciu hráme v našom novom divadelnom priestore, ktorý sme nazvali Modrý salón, kde sa odohrávajú rôzne divadelné i paradivadelné aktivity (rozhovory o aktuálnych spoločenských témach, stretnutia s poprednými hercami činohry, čítanie nových divadelných textov, divadlo poézie a i.). V komornej sále je približne osemdesiat miest, čo na väčšinu produkcií stačí. Leni je však beznádejne vypredaná, na každé predstavenie musíme prikladať ešte zopár stoličiek navyše. Zdá sa, že divákov téma osobnej zodpovednosti umelca, ale napokon každého, aj „obyčajného“ človeka za to, ako jeho mravný postoj ovplyvňuje „režim“, veľmi zaujala a iste chodia obdivovať aj herecké majstrovstvo Zdeny Studenkovej, ktorej bola táto úloha napísaná „na telo“.

Myjava, to je úcta na mnohých miestach

Tzv. Veľká Myjava, ktorú tvorila obec Myjava a príslušné obce Jablonka, Polianka, Brestovec, Stará Myjava a Poriadie, bola oslobodená 8. 4. 1945 jednotkami Čerenej armády pod velením podplukovníka Gromova. Na oslobodzovacích bojoch sa zúčastnili aj dve partizánske skupiny: Za ideál Štefana Čúvalu a prepádová partizánska skupina Daniela Sadloňa.

Bezprostredné boje o Myjavu trvali dva dni (7.–8. 4. 1945). Padlo v nich 21 vojakov Čerenej armády, 5 partizánov a 4 občania Myjavy.

Spoločne prejavená vďaka za naše oslobodenie, to je prejavenie úcty na viacerých pamätných miestach – na spoločnom hrobe piatich partizánov na Dolnom cintoríne v Myjave, na hrobe padlých vojakov Čerenej armády a pri pamätnej tabuli padlých občanov Turej Lúky a partizána Juraja Bašnára. No nezabúdame ani na umučeneho partizána a mladého básnika Milana Marečku. I jemu vždy kladíme kvety. Na hrob i k pamätnej doske.

Naše ústredné spomienkové slávnosti sa konali na Námestí M. R. Štefánika. K prítomným sa tu prihovril hovorca mesta Myjava Marek Hrin a člen výboru ZO SZPB Ivan Šimo.

Za pôsobivý program si osobitné poďakovanie zasluhujú deti z miestnej základnej a materskej školy.

Výbor ZO SZPB na Myjave

Po stopách partizánskeho oddielu Rákosi

Momentka z pochodu.

V príjemnom veľkonočnom počasí sa asi desiatka členov ZO SZPB v Čiernom Potoku (okr. R. Sobota) vybrala na poznávaciu túru na tunajší najvyšší vrch Veľký Bučeň. Pripomenuli sme si tak miesta pôsobenia partizánov z brigády Rákosi majora Vasila Michajloviča Kozlova.

Veľký Bučeň si Kozlovci vybrali práve pre jeho výhodnú strategickú polohu, z ktorej už 22. septembra 1944 medzi Jesenským a Filákovom prepádli nemecký vlakový transport s vojakmi i technikou. 27. septembra na vlakovej výhybke pri osade Margit medzi Filákovom a Šídom

zlikvidovali vyše sto nemeckých vojakov. Neskôr pôsobili až pri Salgótarjáne, no kvôli neustálemu prenasledovaniu a hrozbe obkľúčenia sa 3. októbra 1944 stiahli opäť na slovenské územie.

Myšlienka zorganizovať takýto pochod sa zrodila pri veľkonočnej besede s našimi deťmi. Lebo kráčať na zdravom vzduchu, zároveň pri tom spomínať a náorne ukazovať, to je určite najúčinnější metóda zapamätania si akejkoľvek historickej udalosti.

Pochod sa nám vydaril, všetci boli spokojní. No jedno si predsa len neodpustím. Trochu som sklamaný, že za celý deň sme nenarazili ani na zmienku o pôsobení „nejakých“ partizánov v tomto kraji. A to sa nám blíži 70. výročie SNP!

Jozef PUPALA, predseda ZO SZPB Čierny Potok

Snímky: A. Pupalová (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Dokumenty – naše klenoty

Tohtoročnú hodnotiacu členskú schôdzu ZO SZPB v Dolných Vesteniciach charakterizovalo niekoľko základných tém. Prvá, príprava na významné výročia tohto roku, hlavne na 70. výročie SNP. Druhá, naplnenie predsavzatí o organizácii vedomostných súťaží pre žiakov miestnej ZŠ. Obsahom jednej bude aj história nášho regiónu v časoch SNP.

Tretia téma odštartovala prakticky presne na výročie oslobodenia Dolných Vesteníc (4. apríla) otvorením výstavy pod názvom: Dokumenty – naše klenoty. Sami sme boli milo prekvapení ochotou mnohých našich členov a aj nečlenov pri zapožičiavaní a sústreďovaní výstavných kusov.

Potomkovia bývalých partizánov nám požičali na obdobie 2 týždňov pamätné medaily, fotografie, mapy, obrazy, rôzne významovania, uniformy, číslo z koncentračného tábora a iné predmety z obdobia vojny a SNP. Návštevníci, hlavne deti, si sprievodné slová vypočuli z úst našej predsedníčky ZO a členov výboru.

Našu výstavu si prišlo pozrieť s učiteľmi asi 200 žiakov.

Touto výstavou sa však spolupráca ZO SZPB so základnou školou ešte nekončí. Všetci sa stretneme 8. mája na športovej súťaži v priestoroch športového areálu ZŠ, po nej bude nasledovať výtvarná súťaž, história cez internet, zájazdy a iné...

N. MATEJČKOVÁ, predsedníčka ZO SZPB

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Mená a tváre padlých bojovníkov

Vyššie tri roky obchádzal amatérsky vojenský historik Marcel Maniak obce v okresoch Poprad a Kežmarok, aby skompletizoval údaje o vojakoch, partizánoch aj civiloch, ktorí v rokoch 1939–1945 padli v protinacistickom odboji v regióne Vysokých Tatier.

Predseda historicko-dokumentáčnej komisie pri Oblastnom výbore SZPB v Poprade do svojej publikácie Padli za našu slobodu zozbieral mená 368 ľudí. Uvádza ich hodnotiť, príslušnosť k jednotke, dátum a miesto narodenia, miesto i príčinu smrti a lokalizuje hrob obeť. Prináša aspoň čiastočné údaje aj o 96 ďalších

neznámych padlých obetí. Čitateľa zaujme aj 63 životopisných príbehov hrdinov spolu s ich fotografiami.

Marcel Maniak popri svojom občianskom povolání v zdravotníctve spolupracoval pri zostavovaní knihy s Vojenským historickým archívom, obecnými úradmi a s ďalšími inštitúciami. Tiež získaval informácie od rodín padlých. V 132-stranovej publikácii sú aj zložky viacerých dobových dokumentov. Jeho trpezlivá, odborná a nezištná práca si zaslúži uznanie. Ako sa hovorí: „Bojovníci, ktorí položili svoje prevažne mladé životy za našu slobodu, by nemali ostať zabudnutí. Budúce generácie by mali poznať ich mená a tváre.“

Obrana, apríl 2014

Slovenskí protifašisti v Európskom parlamente

Začiatkom apríla pozval poslanec EP Vladimír Maňka na 5 dní do Bruselu ďalšiu, tentoraz 49-člennú skupinu občanov SR, aby sa zoznámila s európskym parlamentom a s jeho sídlom. Málokto vie, že toto nie je jediný zájazd, ktorý V. Maňka organizuje na vlastné náklady. Každoročne financuje ešte cestu ďalších občanov do Štrasburgu.

Našu skupinu tvorili členovia ZO SZPB zo Žiaru nad Hronom, Jednoty dôchodcov Slovenska z Banskobystrického kraja, ale aj usporiadatelia a porotcovia súťaže Štúrovo pero, pomocníci a dobrovoľníci z tábora Štvorlístok deťom a detskej organizácie Fénix, ako aj študenti z Kráľovského Chlmca, víťazi súťaže Ty a svoje mesto. V Bruseli sa k nám pripojil aj redaktor jednej súkromnej televízie.

Navštívili sme rokovaciu sálu, v slovenčine sme si vypočuli

časť rokovania, no večer v hoteli sme si už nenaladili ani jednu slovenskú televíznu stanicu.

Rozpačité názory vznikli pri návšteve Mini Európy. Ide o miesto, na ktorom majú členské štáty sústredené kópie stavieb, ktoré charakterizujú daný štát. Nás tam zastupuje Modrý kostolík z Bratislavy a diskusia sa rozprúdila práve o tom, či on je najtypickejšou dominantou slovenského „ja“.

Jaroslav BULKO

predseda ObĽV SZPB v Žiari nad Hronom

Polom bol tretím našim najväčším bojiskom

(Dokončenie zo str. 1)

Malá Fatra, veľká prekážka

1. čs. armádny zbor v ZSSR mal po oslobodení Turčianskeho svätého Martina pred sebou poslednú prekážku – Malú Fatru. Vojská ju chceli prekročiť z chodu, no nepodarilo sa. Nemci tu mali dobre vybudovanú obranu (Minčol – Grúň) a spoločne s maďarskými vojakmi ju držali pod hrozbou trestu smrti zastrelením.

Najkrvavejšie boje sa tu viedli od 17. do 22. apríla 1945. Až vtedy bol totiž dobytý vrch Polom (vojakmi 7. a 9. práporu 4. brigády 1. čs. az. plk. pech. Mikuláša Markusa).

Dobýjanie Polomu sa tým stalo tretím najväčším bojiskom čs. zboru na našom území. Vojskám 1. a 3. brigády umožnilo do 26. apríla vyvrátiť obranu na Malej Fatre a prinútiť nemecké a maďarské vojska ustúpiť na pásmo obrany pred Žilinou.

Ktovie, koľko ešte medzi nami žije priamych účastníkov týchto bojov. V Žiline je to bývalý samopalník Mikuláš Štefanov, rodák z Nacinej Vsi od Michaloviec.

V noci z 29. na 30. apríla, keď sa útočníci chystali na obchvatný manéver a na útok z tyla, prieskum zistil, že nemecké a maďarské vojská ustupujú a v obranných postaveniach ponechali len krycie sily. Nato sa do postupu dali vojská 3. brigády 1. čs. az. plk. gšt. Jaroslava Selnera (neskôr v ČSLA veliteľ 10. armády PVOŠ), o pol desiatej doobeda prenikli do mesta prieskumnou rotou a 6. práporom a predpoludním mesto obsadili. Ostatné čs. vojská (1. a 4. brigáda) pokračovali od Višňového a Turia v prenasledovaní ustupujúcich cez Rajecké Teplice smerom na Považskú Bystricu. Po prekročení Váhu 1. mája oslobodili mesto Bytča a pokračovali na Púchov a Vsetín.

Na vojnovom cintoríne sovietskych vojakov na Bôriku odpočívajú 1786 vojakov Červenej armády, ktorí oslobodzovali severozápadné Slovensko a mesto Žilina. Vojaci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR odpočívajú na povstaleckom cintoríne v Priekope a na vojenskom cintoríne vojakov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR na Háji-Nicovô pri Liptovskom Mikuláši.

Aj toto je daň za slobodu

Naša sloboda bola vykúpená 60 659 životmi vojakov Červenej armády, 10 435 životmi vojakov rumunskej armády a 1736 životmi vojakov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR.

Na Slovensku k tomu prirátajme vyše 5300 povstaleckých obetí, vyše 82 000 zavraždených do koncentračných táborov a 102 vypálených obcí. **Juraj DROTÁR**

Nikdy nezabudneme, ako...

Občania Komjatíc si 69. výročie oslobodenia (28. 3.) pripomenuli pri pamätnej doske, ktorá sa nachádza na budove obecného úradu.

Podujatie moderovala učiteľka dejepisu a podpredsedníčka ZO SZPB Marika Derďáková, ktorá okrem občanov a žiakov privítala aj predsedu OblV SZPB z N. Zámkov Jozefa Maruniča a spevácky zbor Nádej.

Starosta obce Peter Hlavatý upozornil, že vymieraním vojnových veteránov sa vedomosť o 2. sv. vojne stráca. Predseda OblV SZPB Jozef Marunič na to neskôr reagoval aj Svobodovým: „Nikdy nezabudneme, ako ľahko sme slobodu stratili...“

Predsedníčka ZO SZPB Mária Rajnohová spomenula tragédiu z 26. a 27. marca 1945, ktorá sa udiala pri bombardovaní obce, keď pri ňom priamo zahynulo 57 občanov a ďalších 37 na následné zranenia.

Za uchovávanie odkazu a rozvíjanie tradícií národného boja za oslobodenie a proti fašizmu 1939–1945 udelil oblastný výbor SZPB čestné uznanie riaditeľke ZŠ s MŠ Ondreja Cabana Marte Gocníkovej a starostovi obce P. Hlavatému. **M. RAJNOHOVÁ**

Oslavy oslobodenia s ruským veľvyslancom

V Ladomerskej Vieske sme privítali veľvyslancu RF Pavla M. Kuznecova, prednostku OÚ v Žiari nad Hronom Andreu Žiakovú, starostku obce Janova Lehota Boženu Kováčovú, predsedu a tajomníka OblV SZPB v Žiari nad Hronom Jaroslava Bulka a Ľubomíra Janča, členov miestnej ZO SZPB a mnohých ďalších účastníkov spomienkovej oslavy.

Konala sa pred budovou kultúrneho domu. Po úvodnej básni a po slovenskej a ruskej hymne sa k zúčastneným prihovril starosta obce Vladimír Baran. Pripomenul vojnové spomienky a utrpenie tunajších občanov cez vojnu. Tak, ako ich kronikár zachytil v miestnej obecnej kronike. Po ňom sa k zúčastneným krátko prihovril aj veľvyslanec Ruskej federácie P. M. Kuznecov.

Následne položil veniec zo živých kvetov k pamätnej doske na budove kultúrneho domu a spolu s ostatnými kyticu kvetov aj na hrob neznámeho vojaka.

Oficiálne oslavy ukončila poézia a vystúpenie speváckej skupiny Valéria. No a po nich nasledovalo neformálne, ale o to viac očakávané spoločné posedenie a diskusia s ruským hosťom.

Anna PUSKAJEROVÁ
predsedníčka ZO SZPB Ladomerská Vieska

Mikuláš Štefanov je zrejme posledný žijúci samopalník 7. práporu 4. brigády 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, ktorý dobyval Polom. Vyznamenanie mu odovzdáva podpredseda ústrednej rady a predseda OblV SZPB v Žiline Juraj Drotár.

Pezinok si pripomenul deň svojho oslobodenia 1. apríla. No niektorí SZPB Dušan Vilím veniec síce položil, ale slovo nedostal. „Ani som sa na deň oslobodenia mesta Pezinok reční primátor, na Deň víťazstva reční prednosta okresného úradu.“

Dňa 7. apríla sa uskutočnili pietne spomienky k výročiu oslobodenia v Novom Meste nad Váhom a v Kočkovciach – Rakoluboch.

Jozef Trstenský, primátor Nového Mesta nad Váhom, povedal: – Uplynulo už 69 rokov od oslobodenia nášho mesta 4. rumunskou armádou. Rumunskí vojaci naši naše mesto zničené, lebo nemeckí agresori pred útekem vypálili Reissovu vilu, zničili železničnú trať, aj samotnú stanicu, poškodili telegrafné aj

telefónne vedenie, elektrárňu, zdemolovali vážsky železný most...

Ďalej sa prihovrili: 2. tajomník veľvyslanectva Rumunska v SR Bohdan M. Madaru, poslanec NR SR Dušan Bublavý a slávnostnú atmosféru dokreslil spevokol Cantabile a báseň v podaní Juraja Kazdu.

Tunajší pamätník je venovaný 122 rumunským vojakom, ktorí v boji obetovali svoj život a nám priniesli nádej na nový začiatok.

Viliam SOLOVIČ, snímka autor

Pri pamätníku (drevený) vojakov v Kočovciach – Rakoluboch primátor Juraj Drotár a žiak prihovril zľava.

Spomienky

Pri príležitosti 69. výročia oslobodenia Lubietovej sa uskutočnilo aj odhalenie obnovených pamätných tabulí našim občanom – účastníkom protifašistického odboja.

Za účasti štátneho tajomníka SR P. Pellegriniho, prednosta v B. Bystrici E. Laššákovského, predsedu SZPB P. Sečkára, predsedu OblV v B. Bystrici J. Páceli

o oslobodzovanie Slovenska

Kladenie vencov k pamätníku v Zavare. Na čele zľava: predseda OblV SZPB v Trnave Jozef Petráš, predseda SZPB Pavol Sečkář, predseda OV ČSBS v Břeclavi Václav Vaněk a vojnový veterán Ján Novenko.

Protifašisti si všimli, že ich predseda ZO im ho nežiadala. My to máme tak zavedené, že sa na nás vďaka starostovi nad fašizmom SZPB a na výročie SNP

Snímka: V. Neumann

Nápis na pamätníku hlása: „Na tomto mieste dňa 20. apríla 1945 rukou neúprosného vraha položili svoje životy za krajšiu budúcnosť svojej krvou vykupenej vlasti títo občania obce Vysoká nad Kysucou, osada Semeteš.“ Pod nápisom sa nachádza 21 mien, ktorí tak ako aj my dnes, mali svoje životné plány a túžby. Boli vo veku od 16 do 51 rokov.

Na počesť padlých rumunských vojakov (vpravo) sa k prítomným hosťom, občanom a starostovi obce Ján Tupý, na snímke tretí

Viliam SOLOVIČ, snímka autor

Účastníci spomienkového zhromaždenia v Skalici.

ka na popravených odbojárov

šších hostí predsedníčka našej ZO SZPB Milena Vachová pripomenula hrozný 8. január 1945.

V tento deň hrôzy boli v miestnom parku na gaštanoch obesení bratia Juraj a Ondrej Ďurčíkovi, ich bratanec Ján Ďurčík a čatár 2. paradantnej brigády v ZSSR Róbert Štirba z Bratislavy.

Za pomoc partizánom vešať začali štyroch, no obesili troch. Lebo

gaštana. Pamiatku obetí oboch svetových vojen si zhromaždenie uctilo položením kvetov k miestnym pamätníkom.

Tohtoročnej spomienkovej slávnosti sa zúčastnil aj 86-ročný syn obeseného Ondreja Ďurčíka s manželkou, ktorý tieto udalosti prežil ako 15-ročný.

Slávnostnú atmosféru podujatia umocnilo vystúpenie akordeonistu Michala Červienku.

Milena VACHOVÁ, predsedníčka ZO SZPB

Pietne spomienky

Obyvatelia Trnavy si 69. výročie oslobodenia svojho mesta pripomenuli na deň presne, 1. apríla. Ibaže vtedy to bola Veľkonočná nedeľa roku 1944, keď vojská 1. jazdecko-mechanizovanej skupiny Červenej armády generálporučička Issu A. Plijeva vstúpili na trnavský pôd a ešte v ten istý deň ju oslobodili.

Pri oslobodzovaní mesta nezahynul ani jeden civilný obyvateľ, no padlo tu 119 sovietskych vojakov.

* * *

Popoludní si predseda SZPB P. Sečkář a predstavitelia oblastnej organizácie v Trnave uctili pamiatku osloboditeľov aj v obci Zavar. Na slávnostnom zhromaždení sa zúčastnila aj delegácia OV Českého zväzu bojovníkov za slobodu Břeclav. Súčasťou osláv bolo otvorenie výstavy o účasti obyvateľov Zavara a okolitých obcí v protifašistickom odboji. Výstava je putovná a postupne bude inštalovaná aj po školách.

Ján FANČOVIČ, snímka Rudolf Federič

Semetešska tragédia

Jedna z tragédií vojnového ošialu sa na sklonku druhej svetovej vojny odohrala v kopaničiarskej osade Semeteš, miestnej časti obce Vysoká nad Kysucou.

20. apríla 1945 tu vojaci nemeckej armády vlasovovci zavraždili 21 mužov a chlapcov vo veku od 16 do 61 rokov. Obyvateľov osady týrali, ženy znásilňovali, osadu vydrancovali a zapálili 13 domov.

Pri príležitosti 69. výročia tejto tragédie sa 15. apríla 2014 pri pamätníku zavraždených pod záštitou starostu obce Vysoká nad Kysucou uskutočnilo za účasti asi 100 ľudí spomienkové stretnutie spojené s pietnym aktom.

Čestnú stráž pri pamätníku zavraždených držali členovia obecného hasičského útvaru a vojaci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny.

Po štátnej hymne SR s príhovorom vystúpili starosta obce Anton Varecha, predseda OblV SZPB Juraj Drotár a predseda OO KSS Milan Paršo, ktorí vo svojich vystúpeniach odsúdili vražedné besnenie ustupujúcich vojakov a poukázali na zvrátenosť ideológie nadľudí i nebezpečenstvo oživovania fašistických aktivít.

Spomienkového stretnutia sa zúčastnili občania Vysoké nad Kysucou, osady Semeteš, medzi nimi aj 84-ročná pani Hunčíková pamätníčka týchto udalostí, delegácia oblastnej organizácie SZPB zo Žiliny, členovia ZO SZPB z Vysoké nad Kysucou, členovia obecného hasičského útvaru, delegácie ZO SZPB Staškov, KVV SR, delegácie OO KSS Čadca a spolupracujúcich združení.

Juraj DROTÁR

Pri tónoch ruskej a rumunskej štátnej hymny

Oslobodenie mesta Skalica si pripomenuli v tomto roku aj jeho občania a mládež. Pre nás, občanov slobodného kráľovského mesta, je 11. apríl 1945 dňom oslobodenia aj našej hlbokéj historickej tradície. Išlo totiž o oslobodenie od fašistického teroru, od obrovského utrpenia, ponižovania a potupy ľudskej dôstojnosti, od pošliapavania ľudských hodnôt...

Mesto Skalica oslobodili sovietske a rumunské vojská. Padol pri tom aj veliteľ pplk. Viktor Savič Pľušť.

Z príležitosti 69. výročia oslobodenia mesta Skalica sa za veľkej účasti občanov, mládeže a žiakov základných a v tomto roku i materských škôl konal pietny akt kladení vencov pri pomníku Slobody na Mallého ulici, 11. apríla 2014. Za zvukov hymnickej hudby položili k pamätníku kvety vďaka primátor Mesta Skalica Stanislav Chovanec, členovia mestskej organizácie SZPB a predstavitelia politických strán.

V súčasnosti máme už len jedného priameho účastníka týchto udalostí, 92-ročného Juraja Orbána.

Zaujímavosťou slávnostného aktu v Skalici je i to, že ho ukončili hymny Ruskej federácie a Rumunska.

Dagmar JÚZKOVÁ, tajomníčka MO SZPB

Tajomstvá Hitlera prezradil stratený denník Alfreda Rosenberga

Zmizol pred vyše 70 rokmi, ale konečne sa aj my dozvieme jeho tajomstvá. Vojnový denník jedného z najdôležitejších mužov Tretej ríše Alfreda Rosenberga objavili pri domovej prehliadke v New Yorku. Dnes už je súčasťou múzea holokaustu vo Washingtone.

Hoci sa vedcom ešte nepodarilo dokončiť kompletný preklad všetkých zápiskov, niektoré fragmenty už sa črtajú a múzeum ich zverejnilo aj na svojej internetovej stránke. Denník zmizol počas procesu s Rosenbergom, ktorého odsúdili za vojnové zločiny a popravili v roku 1946. Pre historikov je veľmi dôležitým zdrojom, ktorý by mohol pomôcť doplniť prázdne miesta v desivej histórii a tiež pochopiť myšlienky, ktoré viedli k extrémistickej ideológii nacizmu. Rosenberg bol totiž aktívny pisateľ a v denníku podrobne opisoval stretnutia so svojimi nacistickými kolegami, ich rozhovory či hašterenie sa, ale aj informácie o etnicko-psychologickej zahraničnej politike.

Jedným, spomedzi mnohých zápiskov na 400 stranách je záznam z februára 1941, v ktorom autor opisuje jeden z mnohých obedov s Adolfom Hitlerom. Ten ako zarytý vegetarián, tvrdil, že chorým deťom by sa nemalo dávať jesť mäso, ale

len ovocie a zelenina, aby sa ich stav zlepšil. Hitler považoval mäso za vôbec veľké zlo.

Rosenberg v denníku poznamenal: „On je presvedčený o tom, že

konzumenti zeleniny sú húževnatí a plní životnej sily.“ Ďalší fragment z denníka opisuje, ako ruský vodca Stalin vydal príkaz odvliecť 400 000 Nemcov na Sibír a teda ich vyvraždiť. V denníku poznamenal, že ak to Stalin urobí, upovedomí spojencov v Európe a pomstí sa ešte horšie na Židoch.

Ďalšie zápisky opisujú olympijské

hry v roku 1936 či politickú kampaň a cestovanie na posilňovanie ideológie s Hitlerom po Nemecku.

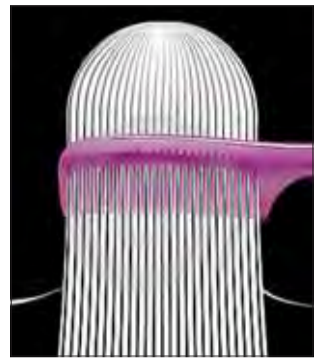
Dodajme, že nacistický ideológ Alfred Rosenberg bol kľúčovou postavou po Hitlerovom boku a podieľal sa na vyhladení miliónov Židov. Bol tvorcom diela Mýtus dvadsiateho storočia, ktoré hovorí o nadradenosti árijskej rasy nad všetkými kultúrami a rasami. Jeho denník bol súčasťou dôkazov Norimberského procesu a pred 70 rokmi ho tajne prepašoval z Nemecka prokurátor Robert Kempner. Hoci mnohé indicie naznačovali, že sa u neho nachádza, agenti FBI sa k nemu dostali až v apríli 2013, hoci ho hľadali od roku 1996. Denník bude veľmi prospešný aj v pátraniach po umeleckých dielach či zhabanom židovskom majetku. Rosenberg totiž pomáhal organizovať tieto „rabo-vačky“ a v denníku sa zmienil o tom kam sa jednotlivé predmety presunuli. Navyše, keďže popisoval každé stretnutie s nacistickými prívržencami, môžu sa objaviť aj ďalší nacistickí zločinci, o ktorých sa doteraz nevedelo. Ak sa nad tým zamyslíme, nečudo, že bolo také dôležité, aby zmizol z povrchu zemskeho. Upravené podľa zdroja: www.dailymail.co.uk

Tajomstvo Evy Braunovej odhalili testy DNA

Špekulovalo sa o tom, mnohí vedci toto tvrdenie už spomínali, no relevantný dôkaz priniesli až testy DNA. Eva Braunová – milenka a manželka Adolfa Hitlera – mala mať židovský pôvod.

Odhaliť to jej kefa na vlasy, ktorú objavili po smrti páru v jej súkromnom byte v Bavorsku. Vedci z nej vytiahli zo pár vlasov, ktoré následne podrobili testom. Keď Hitler a Braunová spáchali vo svojom bunkri samovraždu na konci druhej svetovej vojny, boli manželmi len 40 hodín. Hoci predtým bola jeho milenkou vyše 12 rokov. V hĺbke duše teda ukrývala tajomstvo, ktoré by jej milovaný zrejme nikdy „nestrávil“. Tým bol jej židovský pôvod.

Možno si toho ani ona sama nebola vedomá, no testy DNA odhalili stopy, ktoré ju cez materskú líniu vedú k Židom, konkrétne k aškenázskej vetve. Veľká časť aškenázkych Židov konvertovala ku katolicizmu v 19. storočí. Aškená-

zski Židia tvoria približne 80 percent celosvetovej židovskej populácie.

Nevyvrátiteľný dôkaz ale vedci stále nemajú. Na to by potrebovali vzorku DNA od jej dvoch žijúcich potomkov – tí ju však odmietli poskytnúť. Indície a výsledok sú však na 99,9 % správne, keďže predmetná kefa sa nachádza aj na archívnych snímkach z jej bytu v Bavorsku.

A. MIKUNDOVÁ, podľa dailymail.co.uk

Odhaluje zverstvá vecnou logikou a s pomocou reverendy

Jeho meno je reverend Patrick Desbois a vypravil sa so svojou skupinou tam, kam historici zrejme zabudli zablúdiť. Na Ukrajinu, kde sa od miestnych dozvedel desivé svedectvá, ako sa hovorí „z prvej ruky“. Od tých, ktorí boli ich svedkami a zároveň „upratovačmi“.

Reverend Desbois pomohol nájsť a identifikovať viac ako 600 masových hrobov vyvraždenej Židov na Ukrajine. Tých pozabíjali nacistické oddiely počas invázie v rokoch 1941–1944 a prinútili miestnych obyvateľov – vtedy ešte deti, aby ich zakopali. Dokumenty hovoria o 1,5 miliónoch vyvraždenej Židov, čo je viac ako ich zahynulo napríklad v koncentračnom tábore Auschwitz-Birkenau.

Ako sa to začalo?

Francúzsky rímskokatolícky kňaz sa vydal na Ukrajinu spolu so svojou skupinou. Keďže nie je historik a ani archeológ, musel použiť iné argumenty – tými sa mu stali vecnosť a kňazské rúcho, teda reverenda. Dorazil na miesta, kam pokrok po vedľajších prašných cestách ešte neprišiel – na vidiek, kde obyvatelia dožívajú v chudobe a často bez tečúcej vody a tepla. Potichu počúval príbehy, pri ktorých tuhla krv v žilách a hrnú sa slzy do očí. Stál pred ľuďmi, ktorí zabíjanie sledovali detskými očami bez možnosti akokoľvek zasiahnuť a navyše všetku krv a telá upratať tak, aby stopy navyše zmizli. Počúval niekdajších tínedžerov a deti, ktoré nútili pracovať pre nacistickú mašineriu. Starali sa o výkop hrobov, varili pre vojakov, a Židov odsú-

dených na popravu pred zabitím museli vyzliecť.

52-ročný reverend chodil od dverí k dverám a hovoril, že niekedy bolo počúvať všetky tie príbehy skutočne ťažké: „Najprv mi ani neverili, že som kňaz. Musel som používať jednoduché slová a počúvať o tých hrôzach – bez akéhokoľvek komentára. Nemohol som reagovať pretože ak by som to bol urobil, rozprávanie by sa okamžite skončilo.“ Počas 4 rokov nakrútil duchovný 700 rôznych rozhovorov s očitými svedkami alebo ich potomkami a postupne odhaľoval jeden neoznačený masový hrob za druhým. Celkovo ich bolo zatiaľ 600 a nielen historici, ale ani miestni starostovia o nich nemali žiaden záznam. Zozbieral tiež materiály a podklady o vraždení Židov na Ukrajine v rokoch 1941–1944.

Nikoho nesúdil, nekritizoval...

Keďže nikoho nesúdil a nekritizoval, dozvedel sa aj to, kto vojakom pomáhal, a tiež prečo. Tým, že bol kňaz a nie historik či vedec, sa dozvedel oveľa viac. Samotní vedci tvrdia, že ľudia pri pohľade na kňazské rúcho majú viac dôvery a sú otvorenejší, preto sa kňaz často dozvie oveľa viac ako vyšetrovatelia. Na rozdiel od Nemecka či Poľska, kde pozostatky nacist-

tickej mašinerie stoja v podobe koncentračných táborov, bola situácia na Ukrajine úplne odlišná, priam neviditeľná.

Najprv zverstvá zakrývali nacisti, neskôr Sovieti, a každý, kto prehovoril, si vyslúžil guľku do hlavy. Práve preto je iniciatívny projekt reverenda Desboisa pre Ukrajincov taký dôležitý. Mnohé z toho, čo objavil, posunul ďalej.

Na výstave, ktorú si zúčastní, môžu pozrieť v parížskom distrikte Marais, je možné vidieť záznamy z rozhovorov, fotografie z odhalovania masových hrobov, lebky a pozostatky. Na snímkach výstavy je napríklad zachytený aj moment popravy z roku 1942, kedy vraždiaci nacisti strieľali do ležiacej ženy v priekope neďaleko mesta Rovno. Desbois cestoval vždy s dvomi tlmočníkmi, fotografom, kameramanom, odborníkom na balistiku, kartografom a asistentom, ktorý mal na starosti zápisky. Často kládol otázky sám svojou jednoduchou ukrajinčinou.

Nezabudnuteľný rozhovor

Udial sa so ženou menom Regina Skora v roku 2005, ktorá mu povedala, že všetci z tých, ktorých zabili, vedeli, že idú na smrť. Vraj pokojne kráčali a ak niekto z nich nevládol, prikázali mu ľahnúť si na zem a strelili ho do zátylku.

Ďalšia svedkyňa uviedla, že sa v roku 1941 v Konstantinovke pozerala, ako tisíce Židov postrieľali, hodili ich do jamy, kto-

rú poliali horľavinou a zapálili. Tvrdila, že to vyzeralo ako na mravenisku, pretože mnohí zo zastrelených ešte stále žili. Nacisti vraj počas popráv, pálenia a zahrabávania búchali na prázdne plechovice, aby tým prehlušili plač a krik umierajúcich.

Nielen Japonci v Kórei, i Nemci mali sexuálne otrokyne

Rozhovory potvrdili aj sexuálne násilie. Mnohé ženy najprv skončili ako sexuálne otrokyne pre vojakov a keď sa ich tí nabažili, tak ich zastrelili. Svedkovia hovorili, že guľky smrti boli na prídel. Jedna guľka – jedna poprava. Ak obeť po zásahu guľkou nebola mŕtva, pochovali ju zaživa. Miestni sa potom dlhé dni a noci pozerali, ako sa zem nad obeťami pohybuje. Dôvodom, prečo sa reverend do svojej misie pustil, má opodstatnenie. Jeho starého otca deportovali do zajateckého tábora pre francúzskych vojakov v Rave-Ruskej, na ukrajinskej strane hranice s Poľskom. Keď mu hovoril o spomienkach z tých čias, povedal len: Pre nás to bolo zlé, ale pre tých ostatných to bolo ešte horšie, čím podnietil vnukovu túžbu dozvedieť sa ešte viac. Rovnako bratranec zo strany matky mu zahynul v koncentračnom tábore.

Keď sa reverend ako učiteľ matematiky a francúzštiny ocitol v západnej Afrike a neskôr sa stretol s Matkou Terezou v Kalkate, rozhodol sa, že nastúpi na kňazskú cestu. Učil sa

usilovne judaizmus a hebrejčinu a v rámci svojej práce sa ocitol aj na mieste, kde držali jeho starého otca, v Rave-Ruskej. Od starého otca vedel, že tam zabili 10 000 Židov, no keď sa starostu obce opýtal, kde sú pochované ich telá, ten odpovedal, že nevie. Vtedy to ešte farárovi vrtalo hlavou, nedokázal pochopiť, že starosta nemá tieto informácie.

Asi o rok neskôr sa s novým tamojším farárom vybrali do lesa, kde s pomocou 100 miestnych obyvateľov odhaľovali hroby pod svojimi nohami. Prichádzali ďalší svedkovia a ďalšie usilovné študovanie. Vďaka obrovským archívom z tých čias, ktorými disponujú múzeum holokaustu vo Washingtone a nemecké služobné archívy, postupne krok za krokom odhalili až 600 masových hrobov.

Namiesto záveru

Jeho práca však dokončená nie je. Doteraz sa podarilo obísť len jednu tretinu územia. Preto spustili aj rozsiahlu informačnú kampaň. Každý, kto má dôkazy alebo svedectvo o zverstvách na Ukrajine, im môže poslať správu či e-mail, aby sa vyšetrovanie a odhaľovanie urýchlilo.

Ukrajinci sú odvážnemu reverendovi vďační. Mnohí majú spomienky také čerstvé, akoby od hrôz ani neuplynulo 70 rokov. Niektorí sa ho dokonca opýtali: „Prečo si prišiel tak neskoro? Čakali sme na teba.“

A. MIKUNDOVÁ, podľa The New York Times

Strategické chyby Tretej ríše

Mnohí si Tretiu ríšu a Wehrmacht predstavujú ako ideálny „vraždiaci stroj“, ktorý premliel desiatky štátov, desiatky miliónov ľudí, a ktorému sa len-len že nepodarilo dosiahnuť úplne víťazstvo.

Tento mýtus živia presne tí, ktorí pšu o tvrdých ruských mrazoch („generál Mráz“), o desiatkach miliónov ruských barbarov, telami ktorých zavalili vojakov Wehrmachtu, o obrovskej pomoci formou Lend-Lease, ktorú Sovietskemu zväzu poskytli USA a pod.

V skutočnosti však nemeckého agresora porazil nielen sovietsky vojak a životaschopné sovietske hospodárstvo, ale aj **rad systémových defektov samotného Nemecka. O aké ide?**

Napríklad o systémové zaoštvávanie Ríše za svojimi protivníkmi – ZSSR, V. Britániou a USA. Predovšetkým zdroje týchto mocností boli až veľmi neporovnateľné. Nemecko, ak by si aj vybojovalo prístup ku všetkým zdrojom Európy, i tak by zaoštvávalo za svojimi nepriateľmi. Londýn totiž vlastnil obrovské množstvo kolónií, USA boli hospodársky na čele sveta s obrovskými domácimi zásobami i s prístupom k zahraničným zdrojom, napr. v Latinskej Amerike. No a ZSSR, to bol jednoducho kolos, ktorý mal na svojom území prakticky celú tabuľku Mendelejeva. Navyše všetky tri tieto štáty v ničom za Nemeckom nezaostávali ani technologicky. Ba v niečom ho dokonca aj predbiehali. Rovnaké porovnanie sa dá uskutočniť s Japonskom.

Blitzkrieg bol z tohto uhla pohľadu naozaj jediný spôsob, ako Nemecko mohlo zvíťaziť. Navyše mu v tom pomohli aj elity. Tá poľská zdrhla z krajiny ešte pred porážkou svojej armády, ktorá sa stále ruvala. Tá francúzska zase Nemcom odovzdala Paríž v podstate bez boja...

Ilustračné foto: Internet

Iná vojna

Sovietsky zväz mal inú elitu. Tá krajinu nezradila, jej vojaci sa nezachveli, hynuli, no nepriateľa i tak bili. No a práve tým mu už v prvých dňoch zlikvidovali to podstatné – plán bleskovej vojny. Preto sa na východe začala iná vojna. Blitzkrieg vystriedala vojna na výdrž, do posledných zdrojov... Hitlerovský plán vojny – udrel a zvíťazil – krachol a iní Nemci nemali! Na takú vojnu nebola Tretia ríša pripravená, a preto bola nútená preorientovať na ňu aj celé svoje hospodárstvo.

V Berlíne teda začali improvizovať. Keď Nemci došli v roku 1942 k Volge a ku Kaukazu, vojnu už mali prehrať. Zvíťaziť v nej sa dalo iba za predpokladu, že by na mieste Stalina sedel iný človek, napr. typu Gorbačova, ktorý by sa zložil a prosil o mier.

Omyl omylov

Strategickým omylom Hitlera bolo, že „na potom“ si ponechal Anglicko. Hoci mal možnosť dostať ho „na kolená“. Stačilo by mu na to niekoľko operácií: obsadenie Gibraltáru, Suez, útok proti Perzii, v Indii a cez juhovýchodnú Áziu sa spojiť s Japonskom.

Ak by sa všetko nemecké letectvo venovalo bombardovaniu Anglicka, nemecké loďstvo námornej blokáde... – Angličania boli závislí na doprave potravín a ďalších zdrojoch. Nemecká ríša teda mohla zvaliť britské impérium, no neurobila to.

Dôvody toho neležia v možnostiach, tie skrátka existovali, dôvodom je vedomie. Hitler a mnohí z jeho okolia boli anglofilí, verili v mýtickú jednotu Nemcov

a Angličanov. Verili, že Londýn prejde na ich stranu a potom spoločne vybudujú Nový svetový poriadok.

Árijci a podľudia

Nacistická ideológia nútila nacistov a nemeckých generálov preceňovať svoje sily, boli predsa árijcami a ostatní iba podľudmi. Azda aj preto im myšlienka na separátny mier prišla na um až vtedy, keď už bolo neskoro.

Precenenie svojich možností

Nemeckým generálom sa z úspechov porážky francúzskej armády (v tom čase považovanej za najsilnejšiu armádu sveta) zakrútila hlava. Veď tá sa fakticky vzdala bez reálneho odporu. Práve preto sa nemecká generalita nadchla starodávnou myšlienkou „generálnej bitky“. Vôbec jej nevadilo, že sa na nej spálil už Napoleon v roku 1812.

Nemci a mnohí už aj dnes zabudli, že Rusi bojujú totálne, absolútne, nešetiac ani seba a ani nepriateľov. Rusov nezlomí žiadna prehraná bitka, naopak, stanú sa len zlostnejšími, odolnejšími, krutejšími a invenčnejšími. Výprask Rusov len posilňuje.

Nacistické vedenie uverilo, že ak tak rýchlo zdolali Francúzsko, tak na jeseň budú už v Moskve a v Leningrade. Čiže doraziť potom zvyšky Červenej armády nebude žiadny problém. Kalkulovalo sa, že východné ťaženie si vyžiada maximálne pol roka.

Krach blitzkriegu zrušil všetky plány

Po krachu „bleskovej vojny“ sa Wehrmachtu stratila jeho základná myšlienka. Ako bojovať ďalej? Kompletná katastrofa vo všetkom: v plánoch Wehrmachtu, v plánoch nacistov, v krachu idey „Nového svetového poriadku“.

Krachlo aj plánovanie – chybovalo sa v termínoch, vo veľkostiach predpokladaných strát, v nevyhnutných zásobách zbraní, munície, pohonných látok, v odolnosti sovietskeho vojaka, sovietskej elity i v rozsahu „ponížovania“ ľudu – mnohí sa nádejali, že povstania proti židovským komisárom vzbĺknu jedno za druhým. Náhradný plán pritom Nemci vôbec nemali, vo všetkom sa spoliehali len na blitzkrieg.

Zdá sa, že zo všetkých najrýchlejšie to pochopil Hitler. V stratégii bol rozhladenejší ako jeho generáli, lepšie tiež chápal, čo je to totálna vojna a dôležitosť hospodárskych zdrojov. Práve pre toto nasmeroval Wehrmacht v roku 1942 nie na obsadenie Moskvy, ale tiahol s ním na juh. Potreboval totiž obsadiť kaukazské ropné polia, prerušiť strategickú magistrálu – Volgu, čo by výrazne zhoršilo hospodársku situáciu brániaceho sa ZSSR.

Ilustračné foto: Internet

Východný front sa pre Nemcov v tomto momente stal vojnou o prístup k surovinám, o obyvateľstvo, ktoré ZSSR mohol mobilizovať. Moskva to tiež chápala, čo vyjadruje aj Stalinov rozkaz „Ani krok späť!“

Z pohľadu Hitlera išlo o posledný pokus prelomiť priebeh tejto vojny. Necháпали to generáli, pri nich sa za víťazstvom skrývalo rozdrvenie nepriateľskej armády a obsadenie hlavného mesta. Preto potom mnohí liali špinu na Hitlera, ktorý sa akože dopustil radu chýb a práve preto bol „neporazitelný Wehrmacht“ porazený.

Štáty „osi“ nemali jednotný systém

Jedna zo strategických chýb Nemecka sa prejavila v neschopnosti vytvoriť si z vazalských štátov jednotný systém, ktorý by fungoval podľa princípu „všetko pre víťazstvo“. Aj toto vychádzalo z podstaty blitzkriegu.

Na totálnu vojnu neboli pripravované vazalské štáty, no slabí boli aj samotní spojenci. Všetci potrebovali cudzie zdroje – Japonsko, Fínsko, Taliansko, vrátane priemyselnej podpory Nemecka.

Trocha teoretickej logiky

Jediným štátom, ktorý bol z pohľadu zdrojov autonómny, ktorý mal ako Nemci aj silný priemysel a aj pripravené obyvateľstvo, ktorý mal schopnosť zdržať útok, ktorý vedel bojovať a bol by nepriateľom Anglicka a USA (anglosaský projekt), tak to mohol byť len Sovietsky zväz. Nemci to vedeli, no i tak zaútočili práve proti nemu. Namiesto toho, aby hľadali formy vzájomne výhodnej spolupráce na platforme socializmu.

Nemecko a ZSSR mohli naozaj vybudovať stabilný systém – svoj svetový poriadok, ktorý by pretrval tisícročia. Bol by pevný – plece pri pleci, s možnosťou pripojenia Japonska ako partnera pre ázijsko-tichooceánsky región. Lebo iba takýto systém mohol mať šancu na víťazstvo nad USA.

Lenže Nemecko sa nedokázalo dohodnúť ani so svojimi spojen-

cami. Japonsko si vojnou proti USA riešilo svoje vlastné ciele namiesto toho, aby podporilo Nemecko vo vojne proti ZSSR.

ZSSR zase nebol prioritou ani pre Rím, ani pre Španielsko, a tak Franco uvoľnil len jednu divíziu, hoci ich mohol postaviť desiatky. Nemeckí spojenci Rumunsko a Maďarsko, tak tí boli voči sebe ľúti nepriateľa.

Ríša mala i ďalšie slabiny

Napríklad neschopnosť dlho bojovať. Alebo neschopnosť bojovať v zime. Slabinou bola aj jej „širokospektrálna“ výzbroj. Jej armáda mala čs. tanky, francúzske delá... Na blitzkrieg sa to hodilo (resp. mu to nebránilo), tvorilo to „efekt masy“, ale pri dlhodobej vojne vznikali problémy s výmenou súčastok atď. V podmienkach „totálnej vojny“ sa teda vyjavovali aj problémy so zásobovaním.

Nemecká generalita neuvažovala nad rozpracúvaním variantného konania v prípade porážky – takú myšlienku si ani len nepripúšťala. Žiadalo sa po nej, aby bola optimistická, nuž teda tvorila aj optimistické scenáre a predpovede. Dokonca to robila i v prípadoch, že už v príprave operácie boli prekážky viac ako očividné. Vo výsledku sa teda objavovali ilúzie, ktoré nahrádzali realitu.

Najznámejší príklad: Hitlerovo fantazírovanie o tom, ako prichádzajú zachrániť Berlín armády generála Walthera Wencka, generála Theodora Busseho, armádne skupiny Felixa Steinera, ktoré rozbijú Červenú armádu a oslobodia hlavné mesto ríše.

Od začiatku vojny sa plánovanie operácií viedlo v tom najoptimistickejšom duchu. Napriek tomu, že zdravý úsudok si vyžaduje rozpracovanie viacerých variantov, vrátane tých najhorších. Iba tak sa totiž dajú pripravovať odvetné kroky.

Povedané inak, rozpracúvanie operácií bolo pomerne iracionálne, a ich výsledkom, od prvého rozhodnutia útoku proti ZSSR, bolo všeobecné dobrodružstvo, ktoré Ríšu zlikvidovalo.

Vladimír MIKUNDA, podľa topwar.ru

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 4:** Ema Šajnohová 99 rokov.
- **Bratislava 7:** Justína Špačková 89 rokov.
- **Bratislava 9:** Milan Filadelfi 92 a Štefan Chochol 91 rokov.
- **Bratislava 15:** Jaroslav Daniš 81 rokov.
- **Bratislava 19:** PhDr. Ivan Poljak 75 rokov.
- **Bratislava 24:** Ing. Ján Gregor 91, Dr. František Mószi, CSc. 90 a Ing. Ladislav Kanyai 87 rokov.
- **Bratislava 29:** Mária Kornokovičová 83 rokov.
- **Bratislava 39:** Vierka Kusá 93 a prof. Ondrej Baláž, DrSc. 92 rokov.
- **Bernolákovo:** JUDr. Stanislav Bečica 70 rokov.
- **Badín:** Ondrej Danko 65 a Ján Gallik 55 rokov.
- **Brezno 1:** Viera Svetlíková 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Valéria Miartušová 97, Ing. František Mistrík 92 a Anna Pribylinová 60 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Ján Mojžiš 91, Oto Sovák 83, Kvetka Pavelková 81, Ivan Silber 65, Gabriela

- Súlovcová a MUDr. Ludvík Nábělek 60, Mgr. Mája El Hajry 45 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Blažena Gagová 81 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda/B:** Juliana Maternová 90 a Monika Mihoková 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Kostivarská:** Mgr. Ivan Vajda 60 rokov.
- **Baláže:** Ján Rabár 45 rokov.
- **Brusno:** Juraj Brunčák 30 rokov
- **Bardejov 1:** Peter Trudič 94, Jolana Švirková 85 a Paulína Marinová 83 rokov.
- **Bardejov 2:** Dorota Čupeľová 91 a Anna Kseňáková 45 rokov.
- **Bardejov 3:** Magdaléna Lukačová 85, Božena Dzijaková 65 a Milan Mikuš 55 rokov.
- **Bardejov 4:** Ján Klimkovský 50 rokov.
- **Beloveža:** Eva Čučvarová 65 rokov.
- **Čičmany:** Štefánia Gregušová 91 rokov.
- **Čierny Balog:** František Figľuš 87, Anna Kvietková 85, Mária Giertlová 84 a Milan Daxner 55 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Mária Podlucá 75 rokov.

- **Dobšiná:** Ondrej Gallo 75 a Agnesa Turzárová 50 rokov.
- **Gíraltove:** Ľudmila Maťašová a Ján Štefánik 89, Antónia Šaviová 86 a Mária Sabová 82 rokov.
- **Harmanec:** Anna Kupčoková 70 a Ing. František Kiedžuch 65 rokov.
- **Hostie:** JUDr. Milan Jonis a Valent Ďuriač 50 rokov.
- **Hiadef:** Katarína Sláková 35 rokov.
- **Hrabské:** Mária Glittová 81 rokov.
- **Krivé:** Ján Leško 60 rokov.
- **Križ:** Anna Tejová 88 rokov.
- **Kurov:** Katarína Rojková 85 a Michal Trudič 50 rokov.
- **Kordíky:** Mária Chladná 65 rokov.
- **Kysucké Nové Mesto:** Jolana Pospíšilová 87 rokov.
- **Košice – Staré Mesto:** Milada Šušková 80 rokov.
- **Lučenec 1:** Zuzana Brémová 93 rokov.
- **Lučenec 2:** Július Belko 89 rokov.
- **Lenartov:** Irena Fecková 86 a Štefan Karol 60 rokov.
- **Mikulášová:** Peter Kosár 60 rokov.
- **Myjava:** Kristína Paulíková 85 rokov.
- **Melčice – Lieskové:** Anna Juríčková 80 rokov.
- **Michalovce 1:** Mária Lišková 91 a JUDr. Ján Košičan 82 rokov.
- **Michalovce 2:** Emil Hrdinský 94, Štefan Dluhoš 92, Michal Dun-da 88 a Pavol Kirila 84 rokov.
- **Nacina Ves:** Mária Hanušiková 87 rokov.
- **Nová Baňa:** Stanislav Štamposký 88 rokov.
- **Nové Mesto n/Váhom:** Oto Bča 87, Miroslav Kusenda 86, Emília

Ilustr. foto: Bojovník

- Benechová a Judita Mornárová 85, Božena Ošťádalová 84, Irena Košíková 83, Jozef Dvorštiak 82, Emília Vydarená 80 a Bohuslava Macková 70 rokov.
- **Pohorelá:** RSDr. Matej Kalman 83, Júlia Vosková 80, Ján Vojtko – Kubanda 65 a Mária Maťušová 60 rokov.
- **Pezinok:** Ing. Marcel Jurech 80 rokov.
- **Pavlovce n/Uhom:** Zuzana Lepotová 82 rokov.
- **Porúbka:** Anna Kopiková 85 rokov.
- **Považská Bystrica:** Agáta Kolkusová 91 rokov.
- **Poniky:** Mária Ondrejkošová 65 rokov.
- **Rožnava:** Ing. Ján Tomi 85, Elena Czaková 75, Marta Droždiaková 70, Ladislav Kramec 65 a Ing. Ján Lach 55 rokov.
- **Sliach:** Ladislav Fekiač 84 a Stanislav Koreň 65 rokov.
- **Senica:** Ing. Ján Karas 82 rokov.
- **Sučany:** Viera Burinová 70 rokov.
- **Slovenská Ľupča:** Viera Kaliská 75 rokov.
- **Stebník:** Mária Miková 65 rokov.

- **Svidník:** Ján Kandrát 85, Jozef Bochnovič 65, Magda Pasnišinová 60 a Mária Hanáková 55 rokov.
- **Štaškovec:** Milena Melniková 55 rokov.
- **Sobrance:** Michal Motto 89 a Dušan Bobanec 65 rokov.
- **Trhovište:** Anton Papcun 88 a Danka Ďurinová 45 rokov.
- **Tlmače:** Mária Nilašová 60 rokov.
- **Tisovec:** Štefan Martinček 65 rokov.
- **Topoľčany 2:** Ján Gabriška 92 a Veronika Brišková 87 rokov.
- **Útekáč:** Katarína Vrábľová 84 a Ján Katreniak 70 rokov.
- **Vojčice:** Irena Veľková 86 a Mária Vašková 70 rokov.
- **Varadka:** Peter Roháč 65 rokov.
- **Vyšný Tvarožec:** Juraj Balaščík 75 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** Marta Baldovská 81 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Zuzana Hlaváčová 85 a Oľga Vívodová 84 rokov.
- **Žilina 1:** Ing. Anton Lukáč 87 rokov.
- **Žilina 2:** Juraj Drotár 75 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Úmrtie vojnového veterána

Vo veku 92 rokov nás 2. apríla 2014 navždy opustil dlhoročný člen SZPB a vojnový veterán, partizán Peter Fecko zo ZO SZPB Vagrinec (OblV SZPB Svidník).

Na poslednej smútočnej rozlúčke sa zúčastnili aj člen predsedníctva OblV SZPB Svidník, priamy účastník 2. svetovej vojny Ján Jurčišin a člen HDK Peter Kaputa.

Peter Fecko sa zúčastnil národnoslobodzovacieho boja proti fašizmu v 2. svetovej vojne a bojoval v centre SNP ako partizán. V októbri 1944 bol fašistickými vojakmi zajatý a odvečnený do koncentračného tábora.

Česť jeho nehynúcej pamiatke.

Navždy sme sa rozlúčili

- **Bratislava 3** s 91-ročnou Annou Dillnbergerovou.
- **Bardejov 2** so 102-ročnou Helenou Mydlíkovou.
- **Kordíky** s 86-ročnou Ľudmilou Pieckovou.
- **Marhaň** s 89-ročnou Máriou Janoškovou, 80-ročnou Melániou Podhajeckou a 62-ročným Imrichom Nagajdom.
- **Očová** s 91-ročným Jánom Huliakom.
- **Púchov** s 87-ročným Ladislavom Luhovým a 85-ročnou

- Zuzanou Gajdoškovou.
- **Rožnava** s 94-ročným Jánom Kochanom.
- **Rimavská Sobota 1** s 91-ročnou Máriou Haškovou.
- **Sečovec** s 91-ročnou Máriou Kriškovou.
- **Stebník** s 91-ročným Petrom Maslejom.
- **Vagrinec** s 91-ročným Petrom Feckom.
- **OblV Žilina** s 85-ročným Vojtechom Naštickým.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Jubilant z Trnavy

Pri príležitosti 60-tych narodenín udelil SZPB čestné uznanie členovi ústrednej rady a predsedovi oblastného výboru v Trnave Jozefovi Petrášovi.

Jozef Petráš sa narodil 10. marca 1954 v Osuskom. Ako podplukovník Československej ľudovej armády pôsobil na rôznych miestach republiky, v súčasnosti je riaditeľom Vojenského archívu – centrálnej registratúry v Trnave. Od roku 2003 je

predsedom Oblastného výboru SZPB v Trnave.

Jozef Petráš sa verejne angažuje v šírení myšlienok boja proti fašizmu, netolerancii a prejavom extrémizmu a v odovzdávaní posolstva Slovenského národného povstania. K tomu ho motivuje najmä pamiatka na jeho otca, účastníka SNP.

Ku gratulácii sa pripájajú aj členovia oblastnej organizácie SZPB a želajú Jozefovi Petrášovi pevné zdravie a veľa síl do ďalšej práce.

Služobne vyše 40-ročná jubilentka

Pani Dagmar Neshodová pracovala na úseku SZPB profesionálne vyše 40 rokov.

Na Okresný výbor SZPB v Žiari nad Hronom nastúpila ako administratívna pracovníčka hneď po maturite. Prácu si vykonávala k spokojnosti predsedu, tajomníka okresného výboru i celej členskej základne. Neskoršie bola zvolená za členku predsedníctva a tajomníčku okresnej a po organizačných zmenách i oblastnej organizácie SZPB. Pracovný pomer ukončila k 31. januáru 2014.

Svoje odborné a ľudské skúsenosti naďalej presadzuje ako členka predsedníctva našej oblastnej organizácie.

Dagmar Neshodová získala za svoju prácu mno-

ho vzácných vyznamenaní, vrátane medaily M. R. Štefánika, medaily od bratskej organizácie z ČR, ako aj mnohé čestné uznanie a diplomy.

Vážená pani Dagmar Neshodová,
OblV SZPB v Žiari nad Hronom si Vám i touto cestou dovoľuje poďakovať za vyše 40-ročnú prácu pre náš zväz, ktorú ste vykonávali pre prospech priamych účastníkov národnoslobodzovacieho boja, ich rodinných príslušníkov, členov a sympatizantov SZPB a celej našej spoločnosti.

Veľmi si ceníme Vašu prácu, ktorú ste odvedli, a do ďalších rokov Vám prajeme pevné zdravie a veľa životného elánu.

Jaroslav BULKO, predseda OblV SZPB v Žiari nad Hronom

Dargovský priesmyk sa pripravuje na 70. výročie bitky o Košice a Prešov

Veľa plánov a predsavzatí, málo peňazí

Na východnom Slovensku, konkrétne v okolí Košíc a na juhozápadnom Zemplíne, je veľa vecí spojených s názvom „Dargov“. Predovšetkým sa tak nazýva obec pod južnou časťou Slánskych vrchov, svojho času dostalo názov Dargov vtedy ešte najväčšie obchodné centrum Košíc (dnes už najväčšie nie je, ale názov zostal), okrem toho je na východe republiky aj obľúbená folklórna súťaž v speve pod názvom Dargovská ruža. Výraz „Dargov“ však súvisí predovšetkým s 2. sv. vojnou, konkrétne s oslobodzovaním východného Slovenska.

Ťažké boje tu prebiehali od decembra 1944 do januára 1945. Samozrejme, nemožno porovnávať Karpatsko-dukliansku operáciu s bojmi v Dargovskom priesmyku a jeho okolí. Možno aj preto je bitka o Dargovský priesmyk z vojensko-historického hľadiska na strednom a západnom Slovensku pomerne neznáma. Dokonca mnohé udalosti a príbehy z bojov cca 30 km východne od Košíc sú dodnes neznáme.

Každý však, kto cestuje z Košíc smerom na Michalovce alebo naopak, si nemôže nevšimnúť pri ceste cez priesmyk pamätník, ktorý tvoria tri postavy s výrazom „víťazstvo“ a v ruštine „pobeda“, na druhej strane cesty dva tanky T-34 (jeden za obcou Dargov, druhý v dedine Košický Klečnov). No na otázku, čo predstavujú a prečo tu vlastne sú, málokto vie fundovane odpovedať.

Dvomi, tromi vetami...

Sovietska armáda, konkrétne vojská 4. ukrajinského frontu

pod velením armádneho generála Ivana Jefimoviča Petrova, v rámci Východoslovenskej operácie plánovala oslobodiť Košice i Prešov ešte v prvej polovici decembra 1944. Vojská 4. ukrajinského frontu mali už za sebou namáhavé, ale víťazné boje. Oslobodili podstatnú časť vtedajšej Podkarpatskej Rusi a severovýchodný cíp Slovenska, na územie ktorého vstúpili už 21. septembra, konkrétne do obce Kalinov pri Medzilaborciach. Kalinov sa takto stal prvou slovenskou obcou oslobodenou od nemeckých okupantov. Práve za všetky tieto zásluhy I. J. Petrova v októbri 1944 povýšili do hodnosti armádneho generála.

Dargov – symbol utrpenia i slobody

Vojnové udalosti v rokoch 1944-45 pri Dargovskom priesmyku dlhé roky pripomínal areál, v ktorom boli umiestnené sovietske zbrane, samotný pamätník, prízemná budova so sie-

ňou bojovej slávy, Ružový sad... Do roku 1990 sa tu konali rôzne slávnosti, delegácie sem chodili klásť vence pri príležitosti výročí oslobodenia Košíc 19. januára a ukončenia 2. svetovej vojny v Európe 9. mája, prichádzali skupiny žiakov z okolitých obcí, skladali tu pioniersky sľub...

Po novembri 1989 záujem o pamätník už neprejavoval nikto, ani tí, ktorí boli zaň zodpovední, predovšetkým Okresný úrad Košice – okolie. Nečudo, že vandali ukradli a zničili všetko, čo sa len dalo. Dokonca zmizlo jedno delo a Veľvyslanectvo RF v Bratislave si oficiálne sťažovalo na to, že niekto, pritom to musel byť veľmi šikovný a znalý vecí, hlavne tankov mieriach na západ obrátil na východ!

Košický samosprávny kraj sa pred časom dohodol s obcou Košické Kľačany na údržbe pamätníka a jeho okolia. Išlo iba o najnutnejšie práce, ako kosenie a čistenie okolia pamätníka, okrem toho od mája do októbra tu pôsobil kvalifikovaný sprievodca, ale to iba cez víkendové dni.

V decembri 2012 pamätník na Dargovskom priesmyku prešiel pod správu Kultúrneho centra Abov so sídlom v obci Bidovce. Bolo to šťastné riešenie, pretože jeho riaditeľka Renáta Kočišová má záujem urobiť z pamätníka

a jeho okolia to, čo si zaslúži – dôstojné miesto našich novodobých dejín.

„Už v minulom roku sme v sieni bojovej slávy umiestnili panely, pripomínajúce udalosti v tomto regióne v rokoch 1944-45. V tomto roku si pripomenieme 70. výročie bitky o Dargovský priesmyk, a teda o Košice, Prešov a priľahlé územie. Preto chceme v rámci možností dať pamätník s okolím do dôstojného stavu. Spoliehame sa na to, že časť finančných prostriedkov získame z eurofondov. Aj keď nie originálne zbrane, ale umiestnime tu aspoň rôzne repliky a v exteriéri ďalšie informačné tabule, okrem toho tu chceme zriadiť kinosálu. Problémy spočívajú aj v tom, že sieň bojovej slávy nie je vykurovaná, a tak cez zimu musí byť uzavretá. Ďalším nedostatkom je hygiena, nemáme tu žiadne WC! Musíme však rozmýšľať realisticky, na generálnu rekonštrukciu objektu peniaze asi nebudeme mať“.

Súčasťou pamätníka Víťazstvo bol niekedy aj krásny Ružový sad. Vysádzali ich do trojuholníkov, a tých bolo dohromady 22 – po jedenást' z každej strany. Každý z nich má symbolizovať tisíc zabitých, ťažko zranených a nezvestných sovietskych vojakov, teda dohromady asi 22 000.

Na jeho znovuoživenie však nie sú peniaze a okrem toho zlé skúsenosti hovoria, že o niekoľko dní by už bolo po ňom. Veď zlodeji tu už začali rozoberať dokonca aj mramorové obloženie siene bojovej slávy!

Žiaľ, po skončení vojny tu zahynuli pyrotechnici a aj obyvatelia okolitých dedín. Územie bolo doslova posiate mínami a prakticky dodnes sa tu dajú nájsť rôzne stopy ťažkej bitky. Aj oni tu majú svoj pamätník a ďalší pri obci Dargov.

Kniha Pohľad na dargovské bojisko...

Kultúrne centrum Abov pripravuje aj vydanie knihy Pohľad na dargovské bojisko spoza Abova a Zemplína (dvoch historických regiónov, ktorých územia sa rozprestierajú v južnej časti Slánskych vrchov). Vojnové udalosti pred 70 rokmi v nej priblížia dvaja autori, ktorých vekovo delí jedna generácia.

Podľa neoficiálnych správ z podnetu nášho veľvyslanca v Moskve Jozefa Migaša sú ruskí vojenský archivári ochotní sprístupniť našim bádateľom materiály súvisiace s bitkou o Dargovský priesmyk a o Košice a Prešov. Dokonca sú vrah ochotní uhradiť im aj ich pobyt v Moskve.

Vladimír MEZENCEV

Československí legionári v Taliansku

Dňa 10. apríla 2014 sa v priestoroch Centrálny expozície Múzejného oddelenia VHM vo Svidníku v rámci kampane Zväzu múzeí Slovenska – Múzeum v čase, čas v múzeu, uskutočnila prednáška pod názvom Československí legionári v Taliansku.

Vedúci Mo VHM vo Svidníku Mgr. Jozef Rodák oboznámil žiakov 9. ročníka ZŠ vo Svidníku so vznikom a formovaním čs. légii počas prvej svetovej vojny a s ich prínosom pre vznik Československej republiky. Centrálna expozícia Mo VHM vo Svidníku obsahuje množstvo fotografického materiálu a dokumentov zo spomínaného obdobia našich dejín, ako aj figuríny československých legionárov v Taliansku, vo Francúzsku a v Rusku.

Vedúci Mo VHM vo Svidníku priblížil žiakom historický príbeh

československého legionára v Taliansku Jozefa Kudláča, ktorého uniformu sa nášmu múzeu podarilo získať v 70. rokoch minulého storočia. Legionár pôsobil v našom regióne v medzivojnovom období a mal k nemu vrúcny a srdečný vzťah, ktorý sa preniesol aj na jeho potomkov.

Súčasťou prednášky bolo aj sledovanie historického filmu, ktorý dokumentoval hrôzy vojnových udalostí prvej svetovej vojny, ako aj ťažkosti s formovaním československého zahraničného vojska. Podľa www.vhu.sk

Viete, kde má Bratislava Park SNP?

Nachádza sa v Líščom údolí v obvode Karlova Ves a je to ozajstná oáza ticha a pokoja.

Ide o miesto lemované z oboch strán zeleňou lesoparku, uprostred ktorého sa nachádza pódium pre rôzne spoločenské podujatia. Od lesa je oddelené vysokými betónovými panelmi, ktoré kedysi boli socialistickou výzdobou. Keďže tá bola po novembri '89 odstránená, nám tu zostali len tie betónové panely.

Stále mi je čudné, že stred tohto čohosi slúžil na kladenie vencov pri oslavách výročí SNP. Veď tu chýba aspoň vhodný symbol na tieto podujatia. Preto sa to podobalo skôr na „múr nárekov“ v Jeruzaleme.

Jedného dňa som išla domov z cintorína od rodičovského hrobu a prihovril sa mi neznámy človek a predstavil sa ako kamenár. Že či nepotrebujeme niečo opraviť na pomníku. Hovorím mu, že potrebovali by sme skôr vyrobiť pamätnú tabuľu.

S nápadom som sa zdôverila starostke miestneho úradu, tá si pohovorila s poslancami... a tak dnes máme v Parku SNP peknú novú tabuľu s nápisom „Obetiam II. svetovej vojny – NEZABÚDAME“.

Prijmite všetci naše pozvanie a navštívte náš Park SNP.

Elena ĎURIŠOVÁ

Janko Kupala – slovenské stretnutia

15. apríla 2014 otvorilo veľvyslanectvo Bieloruskej republiky v dvo-rane Ministerstva kultúry SR aj za účasti čelných predstaviteľov SZPB výstavu „Slovenské stretnutia Janka Kupalu, bieloruského ľudového básnika“. Verejnosti bola výstava prístupná od 16. do 27. apríla 2014.

Výstava je spracovaná v rámci dlhodobého kultúrno-vzdelávacieho projektu, ktorý je venovaný

80. výročiu návštevy Janka Kupalu na Slovensku, ktorú si pripomenieme v roku 2015.

SNP deň po dni

Tých, čo dejiny vnímajú radšej cez fotografie a dobové dokumenty doplnené odborným textom, poteší publikácia SNP deň po dni.

František Cséfalvay z Vojenského historického ústavu a riaditeľ banskobystrického Múzea SNP Stanislav Mičev v nej chronologicky a plasticky zachytili obdobie od 29. augusta do 30. októbra 1944. Teda odo dňa vyhlásenia SNP až po vyznamenávanie príslušníkov okupačných síl v Banskej Bystrici. Atmosféru odzrkadľujú aj zábery z bojov a výstrižky z povstaleckej i ľudáckej tlače.

V rámečkoch pod názvom Ďalšie udalosti tohto dňa

čitateľ získa prehľad aj o vývoji na ostatných bojiskách druhej svetovej vojny. Sprievodné texty si všímajú tiež každodenný život bežných civilistov, vojakov či partizánov. A tak sa dozvedáme, že zostrelní americkí piloti chodili nadržanom v B. Bystrici pravidelne nakupovať makové, lekvárové alebo tvarohové koláčiky, ktoré im veľmi chutili, až im veliteľ musel prikázať, aby v pekárni U Mihálikov nechali niečo aj pre ostatných. Alebo že v Tisovci na pomoc raneným vojakom a partizánom vyzbierali 86 košiel, 61 párov ponožiek, jedno pyžamo a 25 párov rukavíc. Hlas Gemera zo 7. októbra 1944 pritom konštatoval, že robotnícke a sociálne slabšie rodiny štedrosťou často zahanbili svojich bohatších susedov. Obrana, apríl 2014

MV SR, OÚ Bratislava, BSK, Hlavné mesto SR Bratislava, MO SR, Veľvyslanectvo RF v SR a SZPB

Vás pozývajú

na pietny akt pri príležitosti 69. výročia Dňa víťazstva nad fašizmom

9. mája 2014 (piatok) o 15.00 hod. pri pamätníku na Slavíne v Bratislave

Tiché kladenie vencov bude prebiehať od 14.00 do 14.45 hod.

Predpovede Vangy alebo „Čo bolo spojené – rozsype sa na kúsky. Udeje sa to vedľa Ruska.“

(Dokončenie zo str. 1)

Tieto tri splnené proroctvá sú jedny z mnohých, ktoré sa naplnili. Ale čo ďalšie?

Brat proti bratovi pôjde.

Bojka Cvetková, ktorá robila Vange stenografické záznamy uvádza ešte aj takúto frázu: „Čoraz častejšie budete stretať ľudí, ktorí majú oči, no nevidia, majú uši, no nepočujú. Brat proti bratovi pôjde, matky budú odhadzovať svoje deti. Každý bude hľadať spôsob ako sa sám zachrániť...“

Donedávna sa zdalo, že veštkyňa predpovedá nie príliš svetlú budúcnosť ľudstvu. No dnes pochybnosti odpadli: ide o proroctvo dotýkajúce sa Ukrajiny. No a nevidiace oči a nepočujúce uši – veď to je presný obraz reakcie Západu na túto situáciu: vidia len to, čo chcú, a počujú len samých seba.

Ak veriť Vitke Petrovskej, ktorá jasnovidke pomáhala posledných pätnásť rokov s domácnosťou, tak pred samým skonom v auguste 1996 ju požiadala, aby zapisovala všetko, čo povie. A že záznamy z toho môže zverejniť až po roku 2010. Zatiaľ sa nevie prečo, no tento rok asi vnímala ako prelomový.

„Čo bolo spojené – rozsype sa na kúsky. A udeje sa to vedľa Ruska,“ zapísala si vtedy.

Celé štyri roky si všetci mysleli, že ide o Európsku úniu. Čo, mimochodom, stále nie je vylúčené. No, môže byť, že Vanga mala opäť na myslí Ukrajinu, ktorá sa rozsype doslova pred očami?

Nadiede doba a všetci Slovania sa spoja.

Po tom, čo sa udialo – osobitne po zjednotení Ruska a Krymu – sa tieto proroctvá inak vnímajú. Kedysi boli len akousi oduševnelou ódou na adresu Ruska. Napríklad, sovietsky spisovateľ Valentin Si-

dorov si v roku 1979 od Vangy zapísal: „Všetko sa roztopí ako ľad, len jedno zostane nedotknuté – sláva Vladimíra, sláva Ruska. Príliš mnoho bolo prinesených obetí. Nikto nedokáže zastaviť Rusko. Všetko zmetie zo svojej cesty a nielenže sa na nej udrží, no stane sa aj pánom sveta“.

Donedávna špekulovali o akého Vladimíra to ide. Uvažovali o Leninovi, o kniežati Vladimírovi Svjatoslavičovi „Červenom slniečku“, dokonca aj o Žirinovskom. No teraz je už jasné, koho Vanga myslela.

Profesor Dobijanov dosvedčuje, že Vanga hovorila, ako nastane doba a všetci Slovania sa spoja. Vraj moci v Rusku sa chopí vládca, ktorý nie naraz, nie bez chýb, no spojí všetky slovanské krajiny a dosiahne skončenie vojen.

Mimochodom, prorokyňa raz z ničoho nič oznámila, že ľudia budú mať červené peniaze. Vraj, „vidím číslicu 5 a nuly“. Na čo narážala? Na súčasnú rubľovú päťtisícovku? To by znamenalo, že práve oni – ruské ruble – sa stanú menou v slovanských krajinách.

No a teraz to najhlavnejšie. Na otázku, či vzniknú veľké vojny, ktoré sa dotknú všetkých, teda či vzniknú svetové vojny, Vanga odpovedala obligátne, ako vždy. Že nie, že také nebudú. No a „proroctvo“, že tretia svetová vojna sa začne v roku 2010, bolo Vange len dodané. Nikdy nič také netvrdila.

Na záver o najzvláštnejšom:

Vanga predpovedala, že prezident USA černochoch, čiže Barack Obama, bude pre Spojené štáty posledným. Nikto nevie, prečo. Amerika buď zmrzne, alebo ju „zlomí“ hospodárska kríza, alebo sa rozpadne na južné a severné štáty. Akosi ťažko v to veriť. No veď aj predpovediam o Ukrajine málokto verí!

(Vangu navštívili mnohí politici a štátnici. Dokonca vraj aj Hitler, ktorý od nej odišiel značne rozčarovaný.)

V. MIKUNDA, podľa pravda.ru, 9. apríl 2014

ZRNKÁ HUMORU

Sused, pamätáš sa na časy, keď nám na vojenčine dávali do kávy bróm, aby sme neboli veľmi bujní?

Pravdaže sa pamätám. Najhoršie na tom je, že na mňa to už začína opäť účinkovať.

Pán plukovník, prečo ste po úspešnom pôsobení vyhodili nášho doktora z ošetrovne?

V papieroch som zistil, že je doktorom práv.

...krátko pred polnocou 8. mája 1945. (TAJNIČKA) 9. máj.

pomôcky: SISH, SKYT, SENAK, KARBID	kód Slovenska	značka čistiaceho prášku	medovníkársky výrobok	ibiš	príesečník dvoch priamok	značka kozmetiky	výrobca remeňov	pobádal	biela farba (poet.)	znoj	avšak
spojovací zákop				básnik					rieka v Čechách		
1. časť tajničky				tá, po nemecky					školač		
zlúčenina uhlíka s iným kovovým prvkom						zomierate					
	ohlas	zápor			nezakaluj					technika maľovania farebnou kriedou	odpuďuje
		rozlámú			semeno na sadenie						
podaj opis				sídlo v Indonézii					predložka		
				doslovný preklad					usmerňuje		
prístavné zariadenia				stoka					vyššie významenie		
				ranná vlahá					staroveký pastier		
staršia ŠPZ Olomouca				rádiorokátor					tenký ľad, po anglicky		
				polovica					osobné zámeno		
zápasil									majúca výrazné oči		
									49 rímskymi číslicami		
2. časť tajničky											
slávnostná sieň											

Správne vylúštenie tajničky z č. 7 znie: **...vo vojne je vždy rovnako zbytočná. Knihu posielame Jánovi Štepaníkovi do Senice.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

HISTORICKÝ KALENDÁR

Máj 1945: V Bratislave bol založený Zväz protifašistických politických väzňov a ilegálnych pracovníkov.

1. máj 1945: Oslobodená je Čadca.

2. máj 1941: Povstanie v Iraku, ktoré vyvolali nemeckí agenti na uľahčenie nemeckého nástupu na Blízky východ. Irak, ktorému V. Británia nanútila v roku 1930 zmluvu, na základe ktorej mala právo udržiavať na irackom území vojská na ochranu naftových potrubí, bol na jar 1941 obsadený len slabými britskými jednotkami.

2. máj 1941: Na stretnutí Hitlera so štátnymi tajomníkmi bolo do protokolu zapísané: „niet pochybností, že mnoho miliónov ľudí zomrie hladom“, pretože potraviny zo ZSSR budú posielané do Nemecka.

3. máj 1945: Oslobodením posledných obcí na území Slovenska (Klokočova a Makova) sa skončila 226-dňová bojová činnosť prebiehajúca na našom území.

Podľa stále neúplných údajov na vojnových pohrebiskách je u nás pochovaných 60 659 príslušníkov Červenej armády, 10 435 vojakov rumunskej armády a približne približne 42 tisíc nemeckých a 1 725 maďarských vojakov. Miesto posledného odpočinku tu má aj 2790 príslušníkov čs. vojska.

5. máj 1939: V Maďarsku (a teda aj s platnosťou na slovenské odtrhnuté územia) bol prijatý zákon o obmedzení priestoru pre Židov vo verejnom a hospodárskom živote.

5. máj 1941: V Moskve sa koná vyradenie dôstojníkov vojenských akademií a Josif Vissarionovič Stalin v príhovore po prvýkrát v histórii použil v súvislosti s delostrelectvom pojem „Boh vojny“.

5. máj 1945: Začala sa Pražská ofenzíva.

5. máj 1945: Americké vojská dosiahli líniu Karlovy Vary – Plzeň – České Budejovice. Na druhý deň 6. mája oslobodzujú Plzeň.

5. máj 1945: Na Donitzovu pokyn uzaviera admirál Friedeburg samostatnú kapituláciu, ktorá sa vzťahovala na nemecké vojská na tzv. severnom území, t.j. v holandsko-belgickom, dánskom a severonemeckom priestore. Tento úmysel sa však Donitzovej vláde nepodarilo presadiť, pretože sovietska strana trvala na bezpodmienečnej kapitulácii Nemecka, tak, ako to bolo dohodnuté v Teheráne a v Jalte na konferencii vlád troch veľmocí.

6. máj 1945: Churchill v liste H. Trumanovi priamo odporúča „vážne prehodnotenie našich pozícií v pomere k Sovietom v Juhoslávii, Rakúsku, Československu a Nemecku“.

6. máj 2010: Izraelský prezident a laureát Nobelovej ceny mieru Šimon Peres vyhlásil pri príležitosti 65. výročia víťazstva v 2. sv. vojne, že Červená armáda zohrala rozhodujúcu úlohu v druhej svetovej vojne a pri ochrane planéty od fašistického zla.

7. máj 2002: V múzeu Auschwitz-Birkenau otvorili stálu slovenskú národnú expozíciu s názvom Deportácie 1942-45.

8. máj 1944: V Londýne je podpísaná dohoda o vzťahu medzi československou správou a sovietskym vrchným veliteľom po vstupe sovietskych vojsk na československé územie. Išlo o úplne prvý medzinárodný dokument upravujúci vzájomný vzťah osloboditeľa a oslobodzovaného na oslobodenom území spriateleneho štátu.

8. máj 1945: Vláda prvej SR, zdržujúca sa v exile v rakúskom meste Kremsmünster, podpísala dokument, ktorým sa podrobila veliteľovi armádneho zboru americkej armády generálovi Walkerovi. Týmto aktom prvá SR z pohľadu medzinárodného práva zanikla.

8. máj 1945: O 22.43 hod SEČ je v Berlíne v Karlshorste podpísaný dokument o bezpodmienečnej kapitulácii Nemecka. Do platnosti vstupuje 9. mája o 00.01 hod.

9. máj 1955: V B. Bystrici je založené Múzeum SNP.

11. máj 1943: Začala sa jediná bitka 2. sv. vojny na americkom území, o aleutské ostrovy Attu a Kiska.

12. máj 1944: V hlavnom stane A. Hitlera v Kleisheime sa uskutočnila posledná návšteva predstaviteľov slovenského štátu. Tiso a Čatloš sa s Hitlerom dohodli, že slovenský úsek Karpát budú proti nastupujúcej sovietskej armáde brániť slovenské jednotky.

13. máj 1941: Goebbels mal poznámané v denníku: „Večer prišla strašná správa. Napriek vodcovmu zákazu Hess odletel lietadlom a je od soboty nezvestný. Musíme predpokladať, že je mŕtvy. V komuniké chce vodca uviesť ako dôvod odletu bludné predstavy a iluzórne nádeje o uzatvorení mierovej dohody. Takmer neznesiteľný úder.“

„V tejto chvíli sa nedajú odhadnúť dôsledky. Vodca je úplne zdrvený. Aké divadlo pre svet!“

14/15. máj 1943: V noci k bieloruským partizánom prebieha stotník Ján Nálepka. Podľa historika Jozefa Bystrického „rozhodujúci význam malo vyšetrovanie spolupráce s partizánmi a z neho plynúce možné dôsledky.“

15. máj 1942: Slovenský snem schválil zákon o vystaňovaní židovského obyvateľstva.

Kým v prvých transportoch boli deportovaní mladí, práceschopní ľudia, od druhej aprílovej dekády začali aj rodinné transporty. Posledný, 57. transport, opustil Slovensko 20. októbra 1942.

15. máj 1945: Prvé riadne zasadanie SNR prijalo zákon o potrestaní fašistických zločincov, okupantov a kolaborantov.